Murta

N.º 9 VALÉNCIA, GINER 1979 60 pessetes

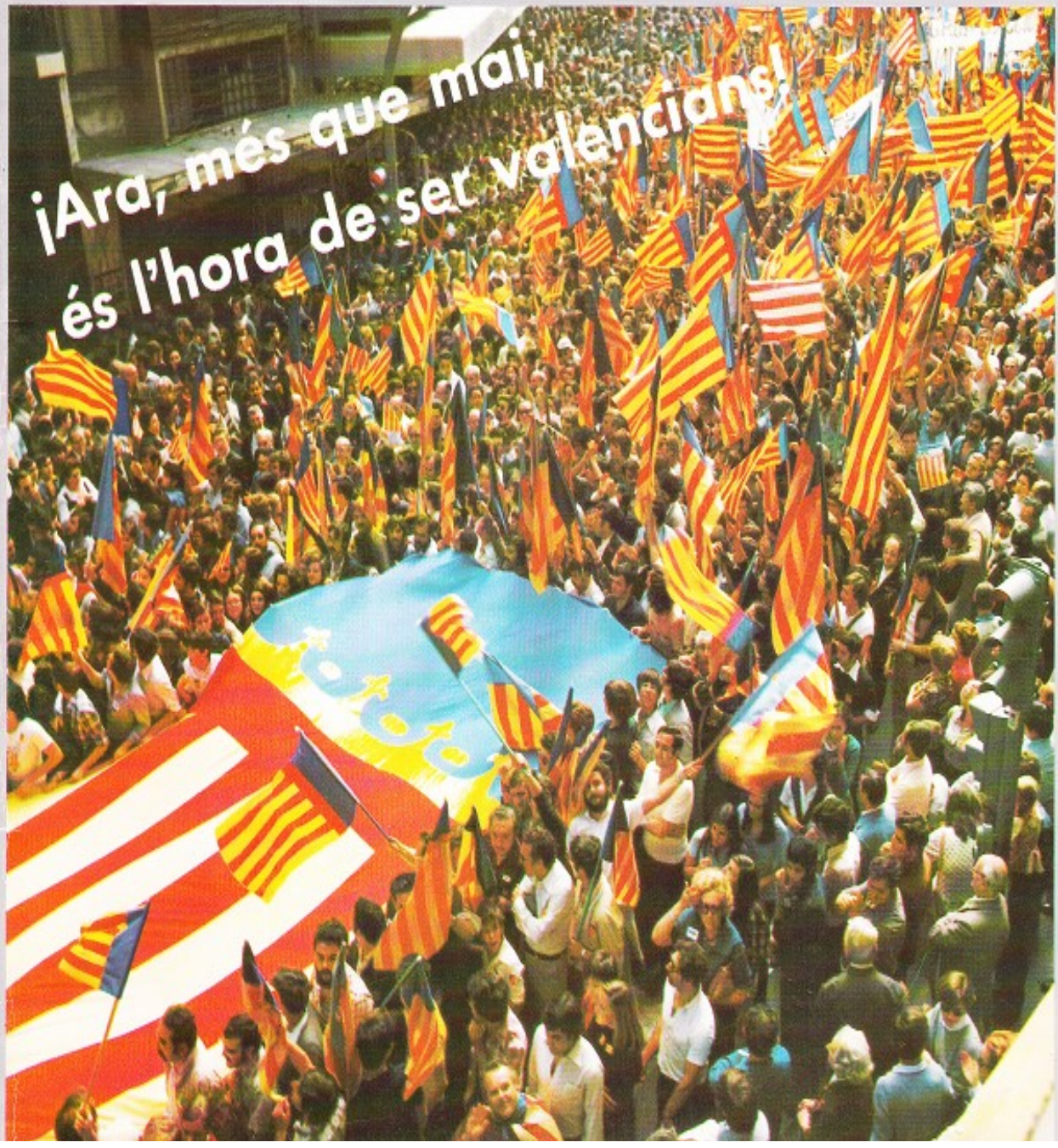

Sumari

	Pág.
L'unic candidat: Valéncia	1
A cartes descobertes. Miquel Adlert Noguerol	2
Digueren alguns dels ara candidats	8
La Senyera, sempre	10
Banderes desplegades, banderes retallades i banderes interpretades. Carles Sentí Esteve	11
Capdet seguix reclamant son retorn al Regne de Valéncia	14
També en Mallorca i en Osca	15
Aço ha vist Milo	16
Parlem de la política. Manuel Zarzo Lozano	17
L'Organisació Municipal Valenciana. Eduart Chulià Vicent	20
Des del silenci amic. Xavier Casp	23
¿Era català Guillem Ferrer, pare de Sant Vicent? Josep Alminyana Vallés.	24
En recort a Vicent Blasco Ibáñez. J. L. León Roca	29
S'ha concedit el «Premio Senyera de Investigaciones Históricas». J. Pelejero Ferrer	31
Les arrels del poble valencià: els primers temps. Josep Aparício Pérez.	33
Concurs Provincial i Regional de Bandes de Música. Josep Climent	35
Aleixandre Ramos i Folque, un esforç marginat. Josep Manuel Marín Ferrer. Josep Esclapez Macià	37
El «meninfot valencià» i el superconcienciat «panca». Vicent Ramon Calatayud	39
Hui... la censura. Emili Camps i Gallego	41
La festa de Sant Antoni Abat	43
Proclamació de les Falleres Majors de Valéncia	44
Raconet de la llengua valenciana. Miquel Adlert Noguerol	46

Coberta

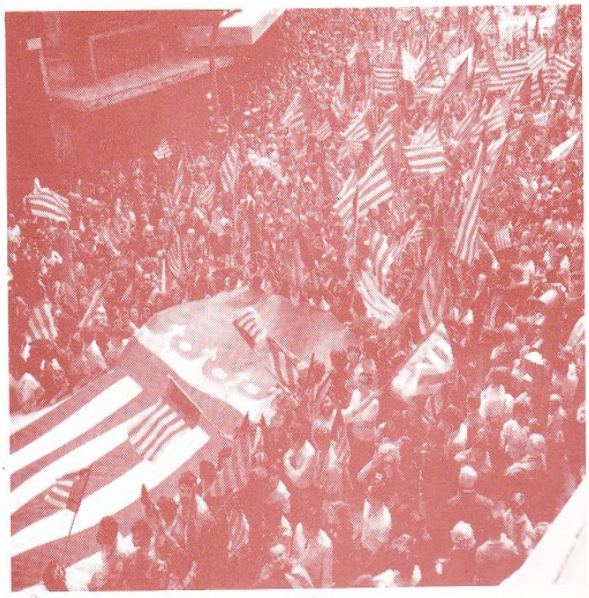

En esta magnífica fotografia de F. Pérez Aparisi queda plasmada la presència valencianíssima del nostre poble quan cal que expresse el seu sentiment patriòtic.

Murta

N.º 9

Giner 1979

Director periodiste:
Carles Sentí Esteve

Director literari:
Xavier Casp

Edita:
PARAVAL, S. A.
Cronista Carreres, 9
Apartat de Correus 739
VALÈNCIA-3

Publicitat:
Apartat de Correus 739
Tel. 365 80 72
VALÉNCIA

Depòsit legal:
V. 1.738-1978

Imprimix:
Quiles, Arts Gràfiques
G. Esteve, 19
VALÉNCIA

Fotogravats:
Añón

Distribuïx:
Valéncia: DISVESA
Castelló: SOLDI
Alacant: S. G. E. L.
Gandia: RICO
Elx: MARÍN

«MURTA» adopta per a la llengua valenciana lo que propugna Miquel Adlert Noguerol en son llibre «En defensa de la llengua valenciana».

L'ÚNIC CANDIDAT: VALÉNCIA

Eixe és el de MURTA.

Per als valencians i per als que, encara que no ho siguen, conviuen én nosatres i senten com a seua la nostra Valéncia, i l'amen perqué se'ls ha guanyats per eixa apertura de cor que té l'ànima de Valéncia en l'esperit dels valencians, per a qué s'integren en el nostre poble tots els que vénen de qualsevol parage dels països del món; per a tots els que nos contem entre estos valencians —els de naiximent i els per voluntat—, en les pròximes eleccions no pot haver atre candidat que VALÉNCIA, que és el de MURTA.

Perqué ella és el candidat únic per a tots els que sentim a Valéncia per damunt de tota política, ideologia i partits, i per damunt també de l'antilliberal i antidemocràtica disciplina de partit, sobre la que deu pesar més VALÉNCIA.

Per això, els candidats deuen definir-se davant del poble valencià en quant al pancatalanisme.

Ciutadà valencià que sents la valencianitat: si no vols que t'obliguen a usar com a nom de ta Pàtria Valenciana, el d'un país català; ni que et facen tindre per bandera valenciana la bandera catalana, penjant-li o no càguila; ni que et forcen a usar en lloc de la llengua valenciana la llengua catalana, NO VOTES candidatures pancatalanistes. Com a guia recorda que són pancatalanistes tots els partits marxistes, des del PSAN que ho proclama en son nom, al PSOE que ha intentat amagar-ho. El «Partit Nacionalista del P. V.» i el «Partit Carlí del P. V.».

¡Ha d'eixir elegida VALÉNCIA! ¡El candidat vencedor ha de ser VALÉNCIA!

MURTA, que ha naixcut de VALÉNCIA, per VALÉNCIA i per a VALÉNCIA; MURTA, que fa bategar son cor a l'unison del de VALÉNCIA; MURTA, que én VALÉNCIA s'alegra i én VALÉNCIA s'entristix; MURTA que té a VALÉNCIA per mare; MURTA que se mira en VALÉNCIA, et diu: ciutadà valencià que sents a VALÉNCIA, pensa que les pròximes eleccions, en el fondo, per la transcendència que tenen per al ser de VALÉNCIA, són un referèndum en el que la pregunta és: —¿VALÉNCIA?

I, en tota l'ànima teua, i posant tot el teu cor al màxim, has de votar: —¡SÍ A VALÉNCIA!

A CARTES DESCOBERTES

Per Miquel Adlert Noguerol

Vullc aportar ací, per l'exposició de fets anteriors a la guerra civil, una demostració més, inclús gràfica, sobre algunes qüestions que falseja el pancatalanisme. Pero, com dic én insistència, és per a la confirmació, en els seus sentiment i ideari, dels patriotes valencians, dels valencianistes, dels valencians que senten la valencianitat. I no, com també insistixc sempre, per a intentar convéncer de sos errors als pancatalanistes, perqué el pancatalanisme, no em canse de dir-ho, és un dogma de fe que, com a tal, no vol ni escoltar argumentacions en contra i, per tant, és impermeable a tota demostració adversa.

En "El Camí", número 84, de 14 d'octubre de 1933, en primera pàgina i encabeçada per un editorial titulat "Jornades patriòtiques", es publica la informació sobre els actes de les commemoracions del 9 d'octubre i del centenari del fet de Vinatea. Destaque, posant en maiúscules, els passages més interessants. Ho reproduïxc en la llengua en que va escrit, als pocs mesos de fer-se les normes de Castelló.

"El dumenge, a les set del matí es reuniren a l'estació del Nord grups d'entitats valencianistes amb LES SEUES RESPECTIVES SENYERES."

"En un tren especial compost per 19 unitats es traslladaren a l'històric poble del Puig, on es celebrà el grandiós aplec valencianista, assolint un èxit insospitat."

"Al Puig i en l'ampli pati del Monestir va tindre lloc l'aplec. Al fons del pati s'alçava una tribuna guarnida amb SENYERES NACIONALS i també LA SENYERA DE LO RAT-PENAT, LA DEL CONSELL D'ORIENTACIÓ VALENCIANISTA i el banderí dels Cavallers de Vinatea del Centre d'Actuació Valencianista. A dalt, als balcons, figurava en primer terme LA BANDERA D'ACCIÓ NACIONALISTA VALENCIANA, amb el seu estel solitari. I LA DE LES ENTITATS Agrupació Valencianista Republicana, Orfeó Valencià, Centre d'Actuació Valencianista i Centre Català."

He d'advertir abans de seguir la reproducció de texts, que dit "estel" (l'estrela blanca de cinc puntes solitària és el símbol del nacionalisme) es llevà posteriorment per pressió dels afiliats que estimaven que era dur una bandera diferent de la nacional valenciana, I seguixc reproduint:

"...En nom de les delegacions del Centre d'Actuació Valencianista va dirigir la paraula el delegat d'Algemesí..."

"L'element universitari tingué digne representant en el president de l'Agrupació Valencianista Escolar, Vicent Rodríguez, qui d'una forma concreta exposà l'aspiració dels estudiants a revalencianisar la nostra Universitat."

"...Pel Centre d'Actuació Valencianista parlà el seu president, En Joaquim Reig, qui breu, però amb magnífics paràgrafs, va fer un estudi concís del nostre moviment valencianista."

Açò reproduït és lo referent a l'aplec del Puig el dia 8, del qual és la foto de la tribuna a la que es referix la ressenya, i en la que es pot vore que TOTES LES SENYERES NACIONALS a que es referix el text, són én la franja blava, inclús la que cobrix la barana de la tribuna, bandera en la que no es descuidà que tinguera la franja blava, per a que no caberen confusions én la bandera catalana, com es tenia en aquella época molt d'interés en que no es confonguera. La foto figura en l'almanac de **"Las Provincias"** per al següent any 1934, pàgina 87. Sobre els actes del dia 9, que "El Camí" califica de "Jornada de la valencianitat", i én el titular "La manifestació dels estudiants", es llig:

"Al peu de l'estatua del nostre rei i en nom

de l'A. V. E. [Agrupació Valencianista Escolar], el soci de la mateixa Sr. Chaqués féu un breu parlament ple de virilitat i valenciania..." "Després es tornà a formar la manifestació, que recorregué els principals carrers de València, donant una nota de forta convicció nacionalista."

Baix el titular "Al monument del rei D. Jaume", es llig:

"Durant tot el matí foren depositades corones i rams amb llaçades de les entitats següents: Centre d'Actuació Valencianista, Agrupació Femenina del C. A. V. [Centre d'Actuació Valencianista], Agrupació Valencianista Republicana, Acció Nacionalista Valenciana, Lo Rat-Penat, Consell d'Orientació Valencianista de la D. R. V. [Dreta Regional Valenciana], Centre Català, Ajuntament de València, Regina dels Jocs Florals, Delegacions del Centre d'Actuació Valencianista i atres entitats que sentim no recordar."

Baix el titular: "La gran manifestació PATRIÒTICA presidida per l'Ajuntament", es llig:

"A les quatre de la vesprada es formà la manifestació oficial a la porta de l'Ajuntament. Obria marxa la Guàrdia Municipal de caball a gran gala, les SENYERES, estandarts i representacions Orfeó La Vega, Gremi de Fusters, Centres Valencianistes de Xàtiva, Alcira, Algemesí, Cocentaina, Alcúdia de Carlet, Almusafes, Alcoi, Bocairent, Manises, estos derrers amb una pancarta que dia: "Volem la llibertat del nostre poble. Visca València lliure"; Ateneu Regional, Ateneu Valencià XX, Centre Català, Acció Nacionalista Valenciana, Agrupació Valencianista Republicana, Agrupació Valencianista Escolar, estos amb una pancarta que dia: "Exigim la revalencianisació de la Universitat"; Escola d'Artesans, Casal Valencià, Acció d'Art, Centre d'Actuació Valencianista, Estat Valencià, amb una pancarta que dia: "Estat Valencià reclama la independència del País Valencià."

"En cotxe descobert figuraven LA SENYERA DE LO RAT-PENAT I LA SENYERA DE LA CIUTAT... El cotxe on anava LA GLORIOSA ENSENYA VALENCIANA fon voltada pels Cavallers de Vinatea, que amb el seu banderí donaren escolta a la SENYERA... A l'arribar al monument, l'alcalde, Sr. Gisbert, en representació de l'Ajuntament de València, pronuncià un breu parlament en el que féu afirmacions de valencianisme... Una entusiàstica ovació ofegà les darreres paraules de l'orador quan dia: "Visca València lliure, Estat i Nació."

"La Banda Municipal interpretà l'HIMNE REGIONAL..."

S'haurà observat que el títul de l'editorial d'El Camí a qué m'he referit és "Jornades patriòtiques", i, més avant, a la manifestació li diu "patriòtica". I és que, com he dit én reiteració, el valencianisme és primordialment patriotisme. Per això apareixen tan sovint en els escrits valencianistes les paraules pàtria, patriotisme i patriota. Així, per eixemple, en l'orgue d'Acció Nacionalista Valenciana: "Acció", (que començava per dur en la cabecera l'afirmació d'estar "al servici de la Pàtria Valenciana", i que en son primer número, el primer titular dia: "En este jorn magnífic de la festa de la Patronia de LA PÀTRIA VALENCIANA", en el número 52, de 25 de maig de 1935, en la pàgina 3, en tres distints originals es llig, respectivament: "...el Consell Directiu d'Acció Nacionalista Valenciana prega a tots els PATRIO-

TES..."; "...creem té una important missió en la nostra PÀTRIA..."; "...tot quan siga dignificació de la PÀTRIA VALENCIANA..." I en el número 56, de 22 de juny de 1935, pàgina 2, diu en la convocatòria d'Acció Nacionalista Valenciana a la commemoració de la pèrdua dels Furs: "...sotmetent a la PÀTRIA VALENCIANA a les lleis estrangeres..." "...Per recordar als PATRIOTES..."; i en atres originals, "...des del punt de vista literari i d'enlaire PATRIÒTIC..."; "...germanor de tots els pobles de la gran PÀTRIA VALENCIANA..." Observe's que tot açò és en dos pàgines només. I el primer número de l'orgue de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Valenciana (ensenyança per als que ara diuen ensenyament) l'editorial de presentació es titula "Avant per la Pàtria". Per això s'ocupava de l'ensenyança i no de l'ensenyament.

També he d'advertir sobre els actes patriòtics de la ressenya que fa "El Camí" que no hi ha ni una alusió, no als Països Catalans, als que encara els faltaven molts anys per a nàixer, sinó a Catalunya. Únicament es dóna conte de la presència del Centre Català. I és que, com diu el primer punt (que reproduïa ia en el meu artícul del número anterior de MURTA) de l'ideari d'Acció Nacionalista Valenciana, és com opinàvem tots els valencianistes, perqué la personalitat pròpia i independent de València no es discutia ni es dubtava d'ella. En el llibre d'actes de les juntes del Consell Directiu d'Acció Nacionalista Valenciana, en la del dia 11 d'octubre de 1933 (precisament dos dies després dels actes referits abans) es llig: "El Sr. President dóna conte de una comunicació rebuda del Partir d'Unió Democratica de Catalunya invitant-lo a assistir com a hoste d'honor al II Congrés Nacional del partit que es celebrarà a Tarragona. S'acorda contestar sobre la impossibilitat d'assistir-hi i al ensems se marquen la posició d'Acció Nacionalista Valenciana sobre la unió de Catalunya, Mallorca i València o siga AFIRMANT LA LLIBERTAT I INDEPENDÈNCIA POLÍTICA DEL PAÍS VALENCIÀ a ensems que reconeix Acció Nacionalista Valenciana el nexe cultural que a tots ens unix."

I és que, com acabava de comentar, teníem els valencianistes molta precaució per a evitar confusions. Per això, en l'acta de 19 de juny de 1935, en el llibre citat, es llig que sóc io precisament el que, referint-me a la mateixa línia traçada en la junta de 1933, vullc evitar la possibilitat de confusió, i apareix en l'acta: "Sr. Adlert diu si no caldria afegir al que es presenta redactat la relació ab els atres paisos. President diu que és un punt delicat i que ja es parla algo en l'ideari."

I queda clara la línia meua de sempre de no acceptar boires ni vaselines en la política. Que és la mateixa línia que al començar la gran ofensiva del pancatalanisme, seguia lo que diguí, en una conferència, sobre la "Comunitat Catalànica", aclarida en atre número anterior de MURTA i en la que sí que fón Burguera el que vegé fantasmes de "Països Catalans".

Aclariré uns extrems: u, del llibre d'actes que, com es pot vore pels texts reproduïts, s'estava baix els efectes de la confusió de la pallola dels primers anys de normes de Castelló. Atre que, com s'ha vist també, "País Valencià" acabava de nàixer. Atre és que el president d'Acció Nacionalista Valenciana, quan diu que és un punt delicat es referix sobre tot al límit inici d'un incipient i minoritaríssim pancatalanisme que aflorava en les pàgines, insuflades des de Barcelona, de la revista "La República de les Lletres" que havia encetat la publicació i en la que començà a aparéixer per a València la denominació de Sud-Catalunya.

Com es veu per lo que he destacat en maiúscules, quan apareix en un text valencià d'abans de la guerra civil (com també després a excepció dels últims anys), la denominació "senyera (o bandera) de la ciutat" es referix a l'eixemplar (valga la paraula) de la blava-roja-groga propietat de l'Ajuntament de València. Com "senyera de Lo Rat-Penat" a l'eixemplar de dita entitat. Com quan es diu "respectives senyeres" de les diverses entitats, vol dir els eixemplars de cada una d'elles. No que cadascuna siga de colors diferents. Segons la interpretació pancatalanista de com a "bandera local", "bandera de la ciutat", en els actes referits hauria hagut multitut de "senyeres nacionals" com diu també la ressenya. I ninguna ment que no estiga desequilibrada podrà afirmar que cada entitat tenia una bandera nacional diferent.

I observe's que les "senyeres nacionals" que apareixen en la foto, són totes én blau. O siga, que quan els pancatalanistes nos diuen —¡inclús "juristes", com Aguiló i Sospedra en *Levante* de 17 de desembre, pàgina 4— que eixa bandera nacional a la que es referix la ressenya i que ha segut sempre la nacional per a valencianistes i valencians, és només la ciutat

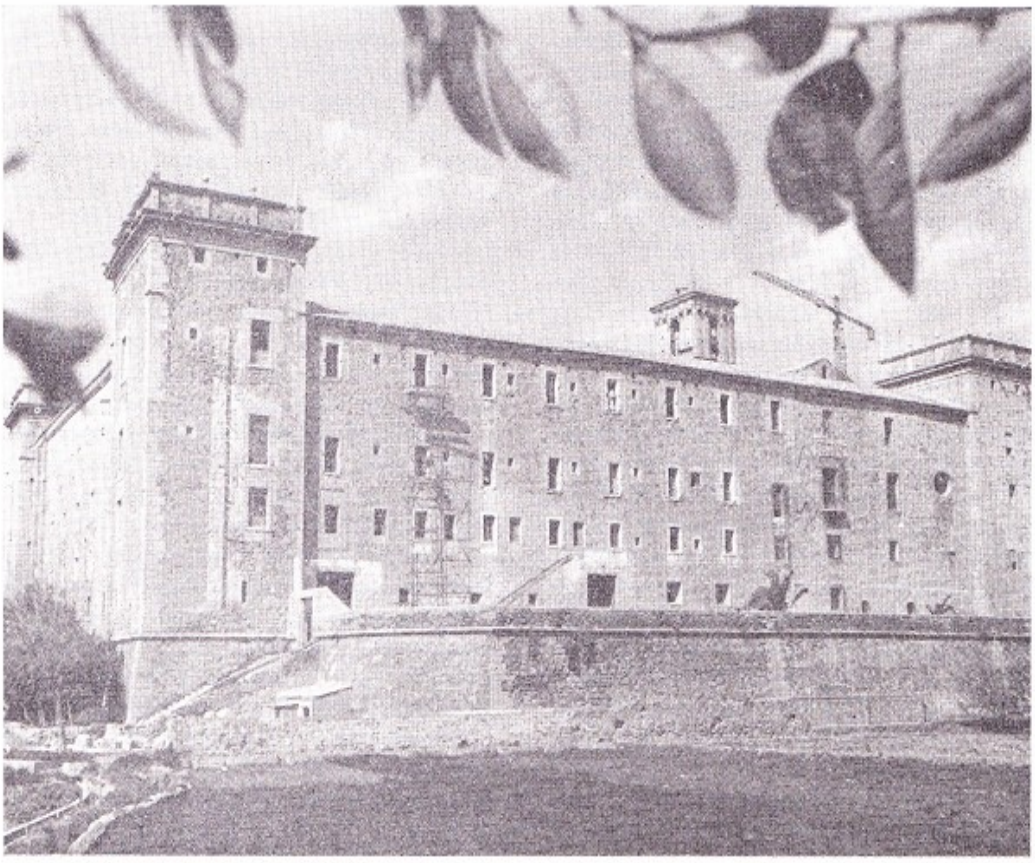

de Valéncia, plantegen un trilema: o nos creuen idiotes, o nos diuen idiotes o són idiotes. Pero em pense que el lector el resol perque els valencianistes no som idiotes i els pancatalanistes ho saben. I per això que no som idiotes, no podem considerar negociables ni accidentals determinades qüestions, com entre elles la dels símbols tradicionals de la Pàtria Valenciana, dels que és primordial la bandera.

Per això no podem acceptar l'autonomia siga com siga i én els símbols patriòtics que siguen. Precisament, perqué l'autonomia és una de les metes per la que tantíssim hem lluitat els valencianistes anys i anys, és per lo que no podem acceptar-la segons allò que diu el nostre poble: en ser negre, botifarra.

Perqué no podem acceptar tampoc que la bandera consignada des de Barcelona, que usaren uns grupets en ses reunions dels últims anys del **movimiento,** quan este estava debilitat, prevalga sobre la que, des dels renaixentistes, hem usat els valencianistes com a "nacional" i han acceptat tots els valencians. Abans de la guerra tots els valencians públicament i oficialment, com es veu dels texts i fotografia reproduïts. Després de la guerra, sense solució de continuïtat, els valencianistes que teníem per lo manco una reunió semanal, presidida per eixa bandera valenciana, "senyera nacional" que es diu en lo que he transcrit; reunions a les que han assistit, alguns asíduament, determinats conspicus pancatalanistes, alguns dels quals, jóvens, es donaren a conéixer per estes reunions precisament.

Pero hi ha més a remarcar de la ressenya d'"El Camí" contra atra de les mentires pancatalanistes: el fet de que u dels actes relatats, precisament calificats pel periòdic com a "jornades PATRIÒTIQUES", és tancà én l'himne de Serrano i Thous. I no én la moixiganga (com posen Vocabulari Fullana i Diccionari Català-Valencià-Balear) que sí que és de caràcter local, i a més folklòric, i que ha donat lloc a un sentit figurat que el diccionari citat definix: "Cerimòna col·lectiva ridícula." ¿Es pot imaginar el lector, en una solemnitat, als components de la

Diputació aragonesa cantant la jota o als de la Junta andalusa arrancant-se per fandangos? I el Consell valencià ha cantat la moixiganga.

I com esperàvem molts i hem avisat alguns, i analisava Joan Ferrando Badia en **"Las Provincias"** del 14 d'este mes, el Consell valencià ha donat el colp d'estat pancatalaniste que supon pendre, per si mateix, la decisió de, sobre usar encara el nom País Valencià, utilisar la llengua catalana camuflada o no i tindre per bandera d'eixe País Valencià la catalana, én càguila o sense càguila ocupar-se de l'estatut d'autonomia.

La situació d'interinitat en que es troba ara el Consell per la pèrdua de la condició de parlamentaris dels consellers, én lo que ara no representen al poble valencià i estan mantinguts per Real Decret, podríem dir "pel dit", devia d'haver-los dut a la prudència; i no a l'audàcia de decisions que són revisables i algunes, com les de bandera i nom, inclús anticonstitucionals. Donen la sensació de voler aprofitar lo que els queda de Consell per a complir compromisos concrets, per si té èxit allò del fet consumat. ¿També volen deixar fet l'estatut d'autonomia?

És interessant que els lectors coneguen, si no els llegiren en **"Las Provincias"** de 24 d'abril de 1977, els artículos 4, 5 i 9 de l'estatut redactat en Elx en 1975. I si és que són lliberals i demòcrates els que el redactaren, deuen dir sos noms, perqué el poble valencià té dret a saber quins són, puix que un partit l'ha presentat al Consell com a anteprojecte a estudiar: el "Partit Socialista d'Alliberament Nacional dels Països Catalans" (PSAN).

Estos són els artículs mencionats:

"Art. 4. La llengua pròpia dels valencians, la llengua catalana, és l'idioma oficial del País. Els ciutadans de parla castellana tenen, tanmateix, el dret d'utilitzar-la davant totes les Autoritats i Oficines, administratives i judicials. Recíprocament, els valencians de llengua catalana podran adreçar-se en el seu idioma als Organismes i Autoritats de l'Estat Espanyol actuants al País Valencià.

A les comarques de llengua castellana fruirà el català de cooficialitat.

Les publicacions oficials seran redactades en català. Així ho seran també els documents públics, però se n'expediran en castellà les còpies que hagen de sortir efecte fora dels Països Catalans o si els interessats ho sol·liciten.

Art. 5. Els organismes de la Generalitat usaran el català en les relacions amb el Principat de Catalunya i les Illes Balears, i el castellà en les que es tinguen amb el Govern de l'Estat Espanyol.

Art. 9. El País reconeix al seu si la personalitat cultural i la igualtat político-administrativa de les comarques castellano-parlants.

Seran aquestes objecte d'especial atenció en el seu desenvolupament econòmic i cultural. Hom els facilitarà al màxim l'accés a la llengua i cultura catalanes.

Tot i això, gaudeixen les comarques susdites del dret d'unir-se a les entitats territorials contígües al País Valencià a les quals són afins cultural o històricament. Si una comarca volgués exercitar el dret d'unió caldrà que ho proposen la meitat més un dels seus ajuntaments, haventho de decidir la població en plebiscit per una majoria de dos terços del cens electoral."

El lector vorà que no es dissimulà, com es fa ara en totes les esferes del pancatalanisme; i, com era clandestí, es diu clarament que la llengua que es vol oficial per a Valéncia és la catalana. Com no s'amaga l'autèntica versió dels Països Catalans, en la que tant vinc insistint. Que és la que ia dóna Fuster en "Nosaltres els valencians", i per això, en este estatut es facilita la desmembració de les terres on no es parla "català" i la seua anexió a les limítrofes aragoneses, castellanes i murcianes. Inclús de les que des de l'inici del Regne de Valéncia cristià són valencianes. ¿A cas l'estatut català va a desmembrar la Vall d'Aran per no parlar català?

Pero l'anteproiecte d'estatut que s'ha publicat en la prensa este mes de giner és el de més **chance** perqué tot lo que li va de la Universitat és per al Consell el prototipo, com passa en la llengua. No vaig a reproduir res d'ell perqué està en la memòria dels lectors. Faré notar que establix la bandera catalana én càguila, com s'esperava i ia diguí en el número de novembre que seria l'acceptada per ser la favorita del Consell. Així mateix, advertixc que, com sempre que usen eixe gentilici els pancatalanistes referit a la llengua valenciana, "el valenciano" que diu l'anteproiecte vol dir el dialecte VALENCIÀ del català. Finalment, faré notar que dóna una prova evident de lo que vinc dient des de fa temps i he dit al principi, del caràcter dogmàtic de fe que té el pancatalanisme. Perqué dos senyors que, en un llibre de multipresentacions i de bombo i platillo en la prensa, demanaven que, per a evitar el centralisme, la capital autonòmica estiguera en Xàtiva, ara

estan conformes en un supercentralisme, perqué no solament la seu del govern valencià es determina en la ciutat de Valéncia, sinó que s'arriba, com en una targeta de visita, un paper timbrat o una propaganda comercial, a establir que serà en el carrer dels Cavallers, número 2.

Pero no interessa als pancatalanistes recuperar Capdet, ni unir el Racó d'Ademús, ni conservar els drets valencians sobre l'Arxiu de la Corona d'Aragó, com avisí en MURTA del mes de juliol. Perqué els pancatalanistes no són valencianistes i perqué el fruit del pancatalanisme que és el Consell no estima les coses per lo que són sinó per ser un correligionari o un amic qui les diu. Perqué el Consell no representa a Valéncia, sinó a sos partidaris només. Esta actitut partidista del Consell l'ha enquistat en la política valenciana, sense que ara puga esperar res de qui no siga partidari seu. No pot esperar colaboració dels valencians que sentim la valencianitat, els que ara ia sabem tots (fa temps que ho sabíem molts) que el Consell va a l'autonomia de Valéncia catalana, én nom d'un país català, én llengua catalana i én bandera catalana, per molt que es dissimulen les tres coses.

El NO condicional que en el número de MURTA de novembre donava si l'autonomia era així, ara dic que el donaré en el referéndum de l'estatut d'autonomia, i inste a tots els ciutadans valencians que senten la valencianitat a votar, igual que io, NO.

"Partit Nacionalista del País Valencià", sense el gentilici "valencià" seguint a "nacionalista" (com Partit Nacionalista Vasc) és que, per tàctica, s'amaga el gentilici: català. O siga, que "Partit Nacionalista del País Valencià" és com dir Partit Nacionalista [català] del Penadés.

És curiós —i censurable— el procedir de certs vells valencianistes que en privat bramen contra el pancatalanisme, pero no diuen res públicament, ni de lo que alguns deuen parlar, com donar explicacions sobre les normes de Castelló els que són firmants d'elles.

PANCATALANISMO ENTRE VALENCIANOS

de Vicente Ramos

ESGOTADA LA PRIMERA EDICIÓ, DE 5.000 EIXEMPLARS, EN 25 DIES
HA EIXIT A LA VENDA LA SEGONA EDICIÓ

DISTRIBUÏX

Alacant: J. MARÍN
Apartat 450
Elx

València i Castelló: DISVESA
Ballesteros, 2
València

Digueren alguns dels ara candidats:

JOSEP LLUIS ALBINYANA OLMOS (Partido Socialista Obrero Español. PSOE)

«—Com enfoca la Federació del País Valencià del PSOE la qüestió dels Països Catalans?

—En termes generals, és obvi que creiem que es tracta d'una àrea lingüística comuna. La relació entre el País Valencià i el Principat és similar a la que existeix entre Andalusia i Castella. Més específicament, s'observen algunes afinitats culturals a àrees localitzades del País Valencià, com a conseqüència, tal volta, de la colonització històrica de gents del Principat de Catalunya.

... ...

—Penseu que s'ha d'ensenyar «el català» o «en català»?

—Pense que s'ha d'ensenyar «en català» i quan més aviat millor. En aquest sentit, el fet que el català es declarara llengua oficial al País Valencià ajudaria la clarificació dels nostres problemes i al procés de transformació de la nostra societat.»

"Partits polítics al País Valencià". Amadeu Fabregat. Editorial Eliseu Climent. 1976. Pàgs. 161 i 162, v. 1.

FRANCESC DE P. BURGUERA (Partit Nacionalista del País Valenciá)

«—Pel que fa als Països Catalans estic a favor a tots els nivells. En sóc un decidit partidari. (...) Els Països Catalans són una realitat i una gran illusió. (...) ...aqueixa realitat i aqueix entusiasme que són els Països Catalans.»

"Partits polítics al País Valencià". Amadeu Fabregat. Editorial Eliseu Climent. 1976. Pàgs. 136 i 137, v. 1.

ANTONI GARCIA MIRALLES (Partido Socialista Obrero Español. PSOE)

«...S'hauria d'ensenyar «en català», llengua que deuria ésser declarada oficial.»

"Partits polítics al País Valencià". Amadeu Fabregat. Editorial Eliseu Climent. 1976. Pàg. 171, v. 1.

CARLES DOLÇ SORIANO (Coalició Moviment Comunista del País Valencià - Organització d'Esquerra Comunista).

«—Ha de ser possible ràpidament l'ensenyament en català. (...) Cal l'ensenyament en català. Cal també una televisió en català, uns diaris en català, un teatre i un cinema en la mateixa llengua, unes editorials, etc.»

"Partits polítics al País Valencià". Amadeu Fabregat. Editorial Eliseu Climent. 1976. Pàg. 46, v. 1.

MANUEL SANCHEZ AYUSO (Partido Socialista Obrero Español. PSOE)

«—I pel que fa a la llengua i l'escola, esteu a favor de l'ensenyament «en català» o «del català»?

—En primer lloc (i abans de respondre concretament la pregunta) crec que s'ha d'arribar urgentment al reconeixement oficial de l'ensenyament en llengua catalana. Personalment opine que la llengua que es parla al País Valencià, a més a més del castellà, és una variant del català, i que aquesta qüestió està científicament provada.»

"Partits polítics al País Valencià". Amadeu Fabregat. Editorial Eliseu Climent. 1976. Pàg. 53, v. 1.

JOSEP GUIA MARIN (PSAN)

«—...considere evident que a la Península Ibèrica hi ha quatre nacions històricament constituïdes i a hores d'ara força diferenciades. Aquestes quatre nacions són Galícia-Portugal, Euskadi, els Països Catalans, i una quarta que provisionalment podríem anomenar els Països Castellans.»

"Partits polítics al País Valencià". Amadeu Fabregat. Editorial Eliseu Climent. 1976. Pàg. 38, v. 2.

Transcrivim:

«100 primers signants adherits al manifest: VOLEM L'ESTATUT.

Nosaltres, ciutadans del País Valencià, conscients de pertànyer amb el Principat, la Catalunya Nord i les Illes a una mateixa comunitat nacional, la qual no gaudeix dels drets que com a tal li corresponen.»

I entre els «signants» trobem les firmes de: Alfons Cucó i Giner, Francesc de P. Burguera i Escrivà, Francesc Codonyer i Caballero, Carles Dolç i Soriano, Gonçal Castelló i G.ª Trevijano, Josep Vicente Mateo i Josep Guia i Marín.

Én motiu del debat en el Congrés de l'artícul 145 de la Constitució en son número 1 que diu: «En ningun cas s'admetrà la federació de Comunitats Autònomes.», «*Las Provincias*» de 20 de julio de 1978, en un gran titular en la primera pàgina dia: «*La federación de entidades autónomas* (Paisos Catalans, *por ejemplo*) *es anticonstitucional.* I en cos més xicotet afegia: «*Duro debate de los diputados valencianos —excepto Burguera— frente a los catalanes que defendían la tesis de Paisos Catalans.*» I en la informació dia: «*Burguera votó no al artículo. — Francisco Burguera, diputado valenciano que hasta hace poco perteneció al grupo de UCD y se encuentra ahora integrado en el grupo mixto, señaló que la lengua valenciana es la misma que la catalana, aunque hablada más dulcemente y explicó su voto personal en contra del artículo por entender que atenta a la libertad de las comunidades autónomas en materia de su competencia.*»

Ciutadà valencià: no votes candidatura on hi haja qui no s'haja proclamat partidari i defensor de la valencianitat contra el pancatalanisme.

Ciutadà valencià: No oblides açò en el moment de votar, ni lo que reproduírem en el nostre número anterior.

Tots els candidats de totes les candidatures, com a TEST de la seua actitut front al pancatalanisme, deuen dir al poble valencià quines són per a ells la denominació, la llengua i la bandera de tota la terra valenciana.

LA SENYERA, SEMPRE

De la publicació *«Reproducción de fotografías y textos históricos recopilados por Fernando Ferrer» (Gráficas TIMSA. Villarreal, 1978)*, reproduïm la fotografia d'un moment de l'acte que se celebrà en Vila Real en l'any 1930. El peu de la fotografia diu textualment: *«Acto enfervorizado en la antigua plaza Mayor, denominada entonces de la Constitución, en la que la autonomía valenciana se manifiesta en la ciudad izando el estandarte de la "Senyera" en el balcón de las casas consistoriales, cantándose en este preciso momento el Himno Regional en lengua vernácula. En el balcón de la izquierda está el Alcalde, D. Vicente Casalta, y el insigne Dr. D. Carlos Sarthou Carreres.»*

Al costat publiquem una fotografia del monument a Jaume I que s'inaugurà, en la mateixa població, el 20 de febrer de 1974, en commemoració del VII centenari de la fundació de Vila Real per Don Jaume. Es pot vore, ben alta darrere d'ell, gravada en pedra, la Senyera.

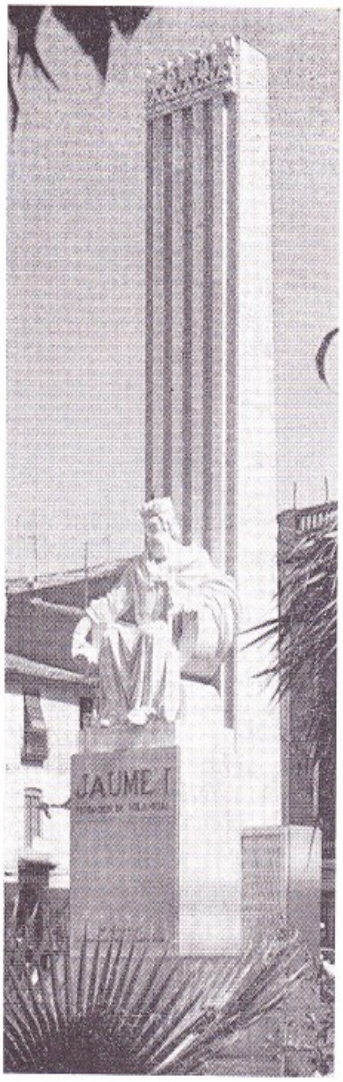

Vibarma Industrial Radio Electrica
ELECTRICITAT-ELECTRÒNICA

- ANTENES COLECTIVES TV
- MONTAGES ELÈCTRICS
- INSTALACIONS
- REPARACIONS
- MATERIAL ELÈCTRIC
- LAMPISTERIA

Direcció Tècnica: **Vicent Barberá i Mateu**

PROIECTES - ESTUDIS - PRESSUPOSTS

Museu, 8 i 10 — Teléfon 331 30 06 — VALÈNCIA - 3

Banderes desplegades, banderes retallades i banderes interpretades

Per Carles Sentí Esteve

La bandera, no fa falta insistir sobre açò, és un símbol de la màxima importància en la vida de l'home socialment considerat. Abans d'eixes banderes que es despleguen al vent hi hagué atres e m b l e m e s com, per eixemple, aquells que passejaven orgullosament les sigles romanes de S.P.Q.R.

La vexilologia és la ciència que tracta de les banderes i constituïx un cos de saber perfectament diferenciat de l'heràldica, que és matèria en relació én els escuts. No es pot diferenciar una bandera d'una atra més que canviant en ella colors o, com a màxim, distribuïnt-los d'atra manera. El posar-los o llevar-los un escut no afecta per a res a l'essència del penó pròpiament dit. La bandera dels Estats Units, per citar un eixemple, se diferencia de la de l'«*Atlético de Madrid*» en que porta un rectàngul blau én estreles. Si no l'haguera portat en el seu orige, els directius del Club madrileny no haurien pogut utilisar la seua ensenya *colchonera* encara que hagueren estampat sobre ella balons i «*ossos y madroños*» artísticament combinats, en forma d'escut deportiu.

Ara deixem d'ocupar-nos per un moment de la bandera i de la vexilologia i anem a un atre camp totalment distint, encara que es tracte també en essència de combinacions de color: la pintura.

Durant el passat mes, vérem en la Valéncia capital una exposició de Fernando Zobel, eixe gran artiste plàstic que, al mateix temps, és un teòric de les belles arts. Allí vàrem poder només observar els processos de depuració i estilisació a que son autor va sometent les figures que representen els distins quadros, sinó també l'explicació racional de dit procés.

La idea és la següent: se passeja la mirada sobre un conjunt de coses que nos resulte sugerent. Lo mateix pot ser un païsage én muntanyes blaves al fondo, prat vert én vaques i rieró en primer terme i blau tacat de nuvolets en la zona superior de la tela, que una dona nueta, que un conjunt de cavalls i cavallers, tal i com pot passar —sense que l'orde en el que citem implique prelacions— en un païsage de l'Escola d'Olot, la «Maja» —ja hem dit que nueta— de Goya o el quadro de «Las lanzas» de Velázquez.

La visió de qualsevol d'eixos conjunts de coses deixa una impressió en les retines de l'artiste qui, segons el talent del que disponga, nos retorna en el quadro seu ni més ni manco que una expressió informada de la dita impressió. Açò és lo que crea Spranger, que entenia un poquet d'estes coses.

Pero els artistes es cansen de pintar una volta i atra i encara una atra el prat vert i la carn rosa i tots els atres elements, per lo que van prescindint, i cada vegada més, de tots els detalls que els pareixen superflus, segons la regla de que «en art, tot lo que no és absolutament necessari, destorba».

Crec que fón Matisse el primer que digué, referint-se a la representació exacta de qualsevol objecte real, per part del pintor, la següent frase condenatòria:

—Això pot fer-ho, millor i molt més de pressa que nosatres, qualsevol fotógraf.

Segons Matisse, lo que havia acabat én la necessitat d'una pintura fidelment figurativa i reproductora exacta de la realitat, eren les màquines fotogràfiques. Pero la veritat és que Matisse s'equivocava, perqué ja en les pintures rupestres, nostres antepassats decoradors de cavernes, procediren així. I primer pintaren una

escena de caça, én caçadors i animals descrits al detall i més tart anaren simplificant fins a deixar només vertaders esquemes de l'escena cinegètica.

En eixa economia de mijos expressius, cada traç dibuixat anà guanyant un valor molt més representatiu, ja que venia a sugerir més i més coses.

Podem vore, en qualsevol quadro de la pintura aformalista, per eixemple, unes quantes ralles i, més o manco adherides a elles, com a sendals de boira, o com a veles entrevistes en un horisó lluntà, unes menudes masses grises o blanquinoses. A lo millor, nos creem en presència d'un capritxo creat, én finalitats decoratives, per la ment d'un artiste, pero segons l'ensaig on s'explica el procés íntim de la creació, la cosa no és així, perqué eixes ralles i eixes volutes no són més que un procés de depuració. Potser això és tot lo que queda d'una composició primitiva més plena de personages que «*La ronda nocturna*», «*El entierro del Conde de Orgaz*» o «*La balsa de la medusa*». Lo que passa és que el pintor anà llevant i llevant coses fins quedar-se en això: tres rectes i atres tantes taques grises.

Serà tot lo frívol que vostés vullguen, pero a mi el cas em recorda un «*chiste*», no sé si de Gila o de Mingote, que vaig vore fa molts anys en «*La Codorniz*». Un cirugià, én sa escafandra i tot, eixia del quirófan i donava un os a una senyora, al mateix temps que li explicava:

—*Mire usted, ya se sabe cómo es la cirugía: que si un brazo por aquí, que si un riñón por allá... Esto es lo que nos ha quedado de su marido.*

Deixant de banda la humorada, lo cert és que tots els moviments pictòrics procedixen sempre de major a menor en el número dels elements utilisats com a mijos d'expressió i, en conseqüència, cada u d'eixos elements se convertix en un mensager més carregat de coses que dir.

I be. En les banderes passa exactament lo mateix, com anem a vore immediatament, partint de l'ensenya valenciana, la Senyera, que és la de les quatre barres, én la franja blava.

Prenim esta bandera i li llevem un element: el blau. ¿Qué ha passat? Simplement, de representar només el territori que comprén les províncies de Castelló, Valéncia i Alacant, s'ha convertit en la representació d'un terç de la Península Ibèrica, l'Arxipélac Balear, un tros

de França i un àrea més reduïda de Sardenya. La nova bandera inclou Aragó, Catalunya, València, etc.

Pero no nos detingam ací. Prosseguim en la nostra labor quirúrgica. Portem més llunt l'economia de mijos plàstics d'expressió. Tallem quatre franges grogues i dos roges i tindrem representada tota Espanya, cosa que si be resta una porció de territori francés i una ciutat italiana, inclou l'Arxipélac Canari i les places de sobirania hispana del territori continental africà.

Així que l'eliminació d'elements equival a successives ampliacions del territori que se representen en el conjunt vexilològic pero, a canvi d'això, naturalment, cada vegada se precisa manco el lloc o territori o unitat geopolítica a la que nos volem referir.

Clar que tots els experiments portats massa llunt acaben per convertir-se en alguna cosa distorsionada, perqué no se pot, de bades deixar d'arribar a determinats brancals ni transpassar certs portals.

Per això, deguem renunciar a seguir llevant elements en la bandera que hem propost com a eixemple i en la que anem ja només én dos franges roges laterals i una groga central.

Sí, perqué si nos quedem només en la roja, sense escuts ni afegitons, tindrem la senyal internacional de transport d'explosius o matèries inflamables. I si nos quedem exclusivament én la groga, estarem en el llenguage del capità de barco que diu, per a coneiximent de quants puguen estar interessats:

—¡Porte la pesta!

MODES COSTURA

ESPECIALITAT
EN TALLES GRANS

BOUTIQUE

En Llop, 6 — VALÉNCIA - 2 — Teléfon 322 75 01

Vibarma s.l.
RÀDIO - TELEVISIÓ
ELECTRODOMÈSTICS

- ELECTRODOMÈSTICS
- TELEVISIÓ
- RÀDIO
- SO
- MATERAL ELÈCTRIC
- LAMPISTERIA

PRIMERÍSSIMES MARQUES
CONTAT I DETERMINIS

I els nostres tallers d'electrònica i electricitat a la seua disposició

Salvador Giner, 4 Tels: Taller i oficines, 331 30 06. Establiment, 331 32 57 VALÉNCIA - 3

Capdet seguix reclamant son retorn al Regne de Valéncia

Capdet se sent valencià i vol i requerix son retorn al Regne de Valéncia. No és la primera vegada que esta petició ha arribat als periòdics i MURTA ja n'ha parlat repetidament. Suponem que no serà tampoc ara l'última. Per açò, no podem passar en silenci la visita que feren a Valéncia en la segona quinzena d'este mes de giner.

"*Levante*" publicava el següent text, en el qual explica el gran amor que els fills de Capdet senten per Valéncia i les causes que el fan continuar la seua reclamació.

El text diu:

"El alcalde de la ciudad recibió en su despacho oficial una representación de la villa de Caudete (Albacete), formada por Andrés Bañón, cronista oficial de la villa; José Brotóns Espí, presidente de la asociación de comparsas de la fiesta de moros y cristianos, y Luis Pastor Bañón, secretario de la comparsa "guerreros", y Vicente Ortuño. Les acompañaban varios miembros de Lo Rat Penat, con su presidente Emilio Beut.

El objeto de la visita era el de mostrar al alcalde las antiguas y tradicionales Senyeras que conservan en su archivo histórico y que llevan la franja azul sobre las cuatro barras, no en el extremo mismo, sino a un palmo aproximadamente del mástil y como cruzando las barras.

El cronista de Caudete hizo un breve e interesante resumen

del proceso histórico de esta villa que perteneció al Reino de Valencia, del que fue separada el 14 de septiembre de 1707, pasando —cuando la división provincial, en 1851— a la provincia de Albacete. Pero su valenciania —a siete kilómetros de la frontera con nuestra provincia— se mantuvo hasta en lo eclesiástico hasta 1950, que perteneció a la diócesis de Orihuela.

Dijo el señor Bañón, que esta villa, de 7.520 habitantes, se siente valenciana y estando ahora separada de aquella pertenencia antigua que reivindica, se sienten, en su aislamiento, como "el Gibraltar de Valencia".

Esta Senyera, que tuvo su "gonfalonario" en la batalla de Almansa, tenía, como la nuestra, su compañía de guardia, integrada por 80 hombres, semejando el Centenar de la Ploma."

TAMBÉ EN MALLORCA I EN OSCA ..

PALMA DE MALLORCA, 5. — El senador por Mallorca y conseller, Manuel Mora, ha renunciado a formar parte de la candidatura del PSOE para el Senado, por no estar de acuerdo con las tesis nacionalistas de su partido.

En unas declaraciones al «Diario de Mallorca», el doctor Mora puntualiza que «el nacionalismo pancatalanista a ultranza del partido socialista bordea los límites de lo constitucional, ya que la Constitución deja claramente sentado que las distintas regiones españolas no pueden federarse entre sí».

Manuel Mora manifestó: «Yo creo en las autonomías y en la necesidad de que las Baleares cuenten lo más pronto posible con un estatuto que satisfaga todas las aspiraciones de nuestro pueblo pero de esto a los postulados que actualmente sustenta el PSOE hay un gran trecho.»

Por otra parte Manuel Mora afirmó que su postura no significaba en absoluto el abandono de la militancia en el PSOE, y aseguró que aprovecharía la tradicional democracia interna del partido para trabajar por el cambio de orientaciones del PSOE en materia de nacionalismo. — (Efe.)

HUESCA, 25. — Un mapa catalán en el que se recogen zonas pertenecientes a otras provincias, entre ellas la parte Oriental de Huesca, ha sido puesto en circulación en Cataluña, lo que ha causado una enérgica repulsa por parte de la Diputación Provincial de Huesca.

En su reunión ordinaria de hoy, la Diputación ha hecho público un escrito referente al citado mapa en el que se dice entre otras cosas:

«La Diputación Provincial de Huesca ha mantenido en todo momento una clara oposición al respecto y mediante esta moción, esta presidencia quiere proponer al pleno de la corporación adopte el acuerdo de manifestar su más enérgica protesta por la dedacción de este mapa y dar conocimiento de este hecho a la presidencia del Gobierno, Ministerio del Interior y ministro para las Regiones, así como a las corporaciones locales afectadas, Diputación General de Aragón y Generalidad de Cataluña, quienes como supremos órganos representativos de las comunidades de Aragón y Cataluña deben evitar que estos actos se interpongan en una existencia común de auténtica fraternidad y solidaridad.

Hasta el momento se desconoce quién o quiénes han editado este mapa, aunque se piensa en medios aragoneses que se trate del Congreso de Cultura Catalana, ya que hace un año editaron unas postales con mapas similares. (Efe.)»

Les autoritats valencianes, ¿qué fan, després de tanta documentació com hem aportat?

AÇÒ HA VIST MILO...

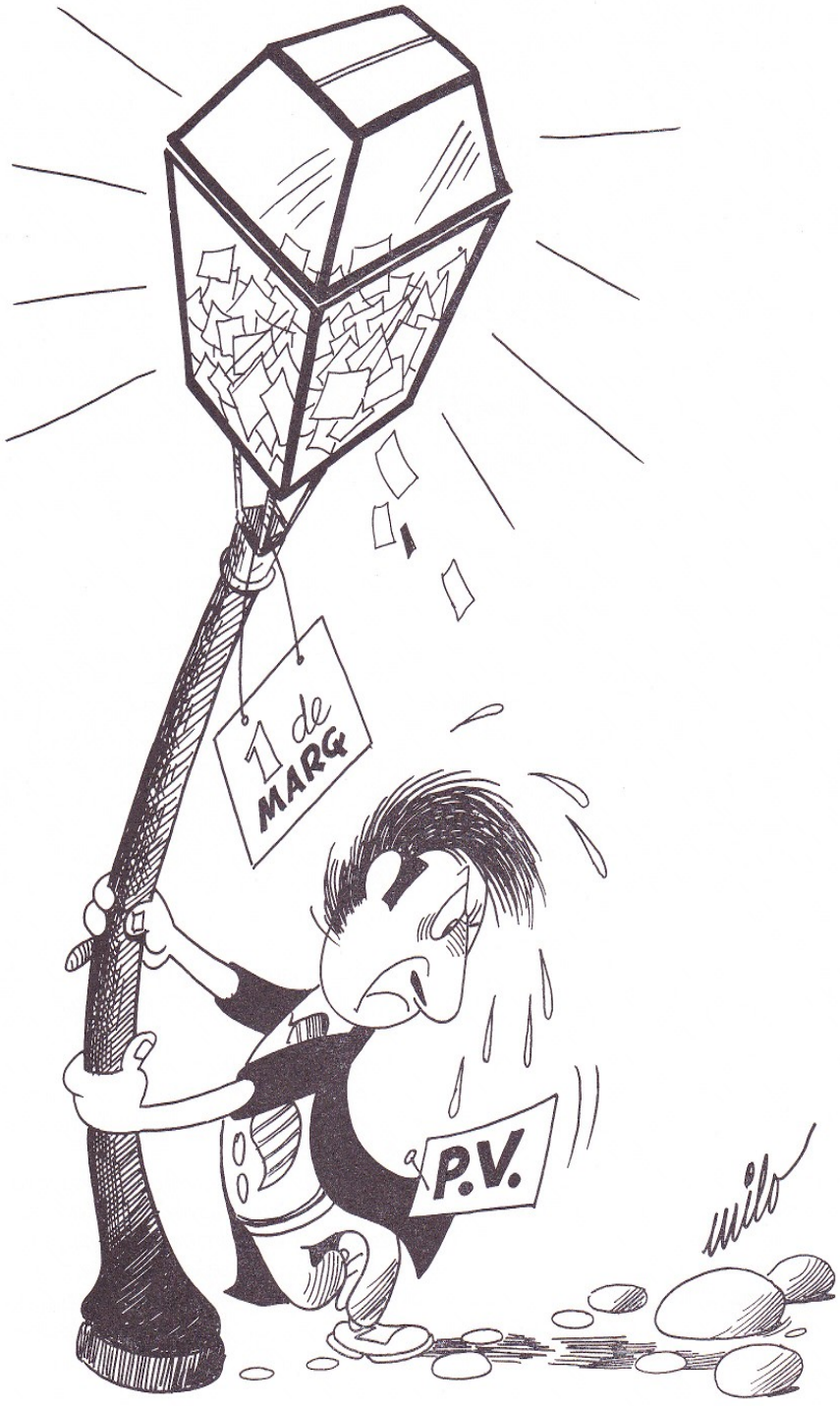

CÀGUILA

—I és el cas que diuen que no hi ha terme que no es complixca... ¡ni lletres que no se paguen!

Parlem de la política

Per Manuel Zarzo Lozano

La crítica de les corregudes de bous no la fan mai els toreros, ni la fa la **cuadrilla,** ni el **picador** ni tan sols el mosso d'espases. La fa u del públic que està en els escalons, que ho veu tot des de fora del redolí i que creu entendre lo que li està be o lo que li està mal al públic per al que és la festa.

Ni les crítiques de teatre les fan els autors de comèdies ni els propis comediants. Ni les dels partits de futbol les fan els futbolistes que han jugat el partit.

¿Per qué creuran molts polítics que són ells els que poden i deuen dir lo que és bo o lo que és roín de la política que ells mateixos fan? Si són ells part de l'espectàcul, no deuen manifestar opinió sobre ell. Com si diguérem: els que estan guisant el "potage", que el guisen, pero que no opinen si està bo o roín; que seguixquen "xuplant" del pot, pero que deixen als que hem de menjar-nos el "guisao" donar l'opinió que nos mereix lo que nos han guisat. De la política hem de començar a parlar precísament els que estem fora d'ella.

I en l'olla valenciana lo que s'està coguent, i en el moment actual pareix que està bollint, nos nos dóna massa bona olor. Els que ho fan sabran qué és lo que estan posant dins de l'olla, perqué nosatres no hem posat cullera, pero el tuf que arriba ja als nostres nassos fa prou pudor.

Cada volta que sentim que es reunix qualsevol agrupació política, o agrupacions que baix noms de veïnage no deixen de ser grups manipulats per polítics, o es reunix un plenari de Parlamentaris o una conselleria del Consell Valencià, o el propi Consell, nos ve a la memòria aquella cançoneta:

"Ahora que vamos despacio;
ahora que vamos despacio...
Vamos a contar mentiras, trai-la-rá;
vamos a contar mentiras, trai-la-rá,
vamos a contar mentiras."

I quan llegim els comunicats en la premsa que nos diuen lo parlat i lo acordat en les dites reunions, contiuem pensant en la cançó:

"Por el mar corren las liebres;
por el mar corren las liebres...
Por el monte las sardinas, trai-la-rá;
por el monte las sardinas, trai-la-rá,
por el monte las sardinas."

I curiosament trobem en Valéncia que qui parla sense descans de la democràcia i per la democràcia, en la que lo essencial és el que hi haja una oposició al govern, no accepta que ningú el critique en la seua actuació de governant, i "excomulga" a qui li porta la contrària com si fóra la pròpia "inquisició". Dictadura, ¿baix de quin disfràs estàs huí en la nostra Valéncia...?

Mentres els socialistes de tota Espanya, que en ella són l'oposició al govern espanyol, critiquen dura i diàriamente al president Suárez i a tots els ministres del seu govern, que són d'UCD, els mateixos socialistes, quan són valencians i actuen dins del territori valencià a on són ells govern preautonòmic, "excomulguen", ataquen i insulten a qui no els dóna la seua bendició a tot lo que fan i com ho fan, agenollats davant els seus fets polítics i fets de valenciania o d'antivalenciania. Parlant en nom de la democràcia, volen fer callar a la força a qualsevol oposició democràtica.

I si pel mar corren les llebres, per Valéncia lo que corre es açò: Quan l'oposició ha conse-

guit que es publique la Constitució en la llengua valenciana que parla el poble valencià, poble sobirà que té dret a parlar com li done la gana, per això es sobirà, el Consell valencià mana obrir una "investigació" com si d'un crim es tractara; i, convertint-se en la reencarnació del tribunal migeval de la Inquisició, "excomulga" a l'oposició; i la veu del President quan ho pregona, de veritat, nos sona a "la campaneta de la inquisició".

Mentres tant el propi Consell, valent-se de la potència "consensual" del seu partit central en Madrit prop de l'Estat i sense cap de consulta al poble valencià ni a les entitats culturals valencianes de reconeguda categoria i dret d'opinió, fa publicar en el **Boletín Oficial del Estado** la dita Constitució en llengua "pancatalana". I democràticament no té dret ningú a fer crítica contra eixa orde de dictadors, perqué immediatament serà taxat de "bunker", de "fasciste" i d'anti-autònom.

I el Consell utilisa en tots els seus escrits eixa llengua que li diuen "culta" i no és del poble ni el poble la parla. Per lo vist, per al nostre Consell el poble valencià es "incult", no té cultura, quan la veritat és que ¡quanta cultura podria ensenyar qualsevol valencià a més d'u dels seus governants!... Llengua que els "cults" allepassats al Consell escriuen, pero que no la parla ningún d'ells, perqué encara no l'han apresa, i si per a escriure-la utilisen contínuament el diccionari, per a parlar-la en públic no ho fan per allò de que no seria polític fer-ho. Llengua que és "calcaeta" del català. Qui vullga comprovar-ho ho pot fer aconseguint la versió catalana de la Constitució publicada en el **Boletín Oficial del Estado** núm. 311.2 del divendres 29 de desembre passat, i la valenciana publicada per orde del Consell valencià en el **Boletín Oficial del Estado** núm. 311.5 del mateix divendres 29 de desembre. Vorà que és exactament igual, a excepció de determinades desinències verbals. Per eixemple en la catalana se diu: pugui, puguin, sigui, siguin... i en la valenciana no s'han atrevit a fer-ho i se diu: puga, puguen, siga, siguen... Això i algun possessiu... i prou.

I davant d'estes publicacions i escrits del nostre Consell que no pregunta al poble qué és lo que parla o lo que vol parlar (¿per qué?...) ¡ull!; tots quiets; sense piular. Cal tindre molt presents aquells versos que diuen...

> "Señol jues: que nenguno sea osao
> de tocali a esa cama ni un pelo,
> porque allí lo jinco
> delanti usté mesmo!..."

I tot açò estant, com estem, dins d'una democràcia i baix una constitució titulada "de la concòrdia". ¿No serà, per algun cas, esta democràcia que tenim la de la llei de l'embut?: lo ample per a mi i lo estret per a tu.

I per la muntanya corren les sardines.
Els que diuen i prediquen a veu en crit que

CU Assurance

COMMERCIAL UNION

SUCURSAL REGIONAL

Croniste Carreres, 9, 1.º, B

Tels. 322 48 65 - 322 48 59

VALÈNCIA - 3

INCENDIS, TRANSPORTS, PÈRDUA BENEFICIS.
ACCIDENT INDIVIDUAL, TOT RISC DE CASA, TOT RISC
D'ESTABLIMENTS COMERCIALS I RAMS DIVERSOS

Una companyia que està al servici de tota Valéncia i dels valencians

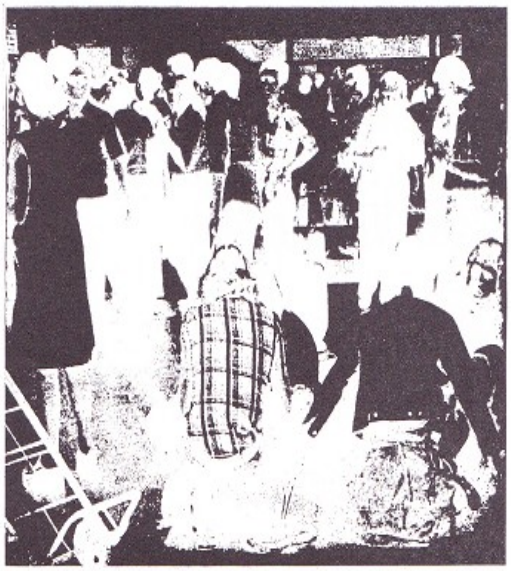

la culpa de tots els nostres mals la tenen les multinacionals capitalistes, són aquells que pertenen i voten a uns partits que són purament i simplement multinacionals.

¿O no és la Internacional Socialista una multinacional? ¿O no és la Internacional Comunista una multinacional?

Si una companyia multinacional té fàbriques en diverses nacions, la Internacional política té Centrals i Delegacions en diverses nacions. Si uns fabriquen coses palpables baix d'un mateix patró o amparats en unes mateixes patents internacionals, atres fabriquen coses impalpables, com ideologies polítiques i polítics, baix d'un mateix patró o amparats baix d'una patent política internacional única.

¿Que les multinacionals transvasen coneiximents, tècniques, stocks, etc.? Lo mateix transvasen les Internacionals polítiques. ¿Que les primeres tranvasen fondos d'una nació a l'atra per a construir fàbriques i finançar campanyes? Lo mateix fan les segones. La diferència està només en que les multinacionals deixen els capitals en les nacions a on obrin fàbrica, emportant-se només alguns beneficis i estan un poc controlades, mentres les segones volen el retorn a l'exterior tant del capital prestat, com dels beneficis sancers i no poden ser mai controlades. I vorem com i quan poden tornar eixos capitals les sub-fàbriques espanyoles d'eixe ram...

Diria jo que els que no estem dins del redolí polític i creem que tenim dret d'opinar sobre la política que nos fan, haurem de, vist lo poc i roín que estem veent, tornar a parlar i opinar de futbol i de dones. Perqué parlar de política no es pot, si eixa política consistix en esta classe de democràcia que tenim en territori valencià, on el poder està en mans dels socialistes. I tot això no està gens clar. Gens ni miqueta.

Menys mal que ha entrat ja en el nostre Consell valencià, ab el major goig de la majoria internada en ell, eixa proposició d'Estatut que nos dóna com a bandera dels valencians la "quatribarrada catalana" en versió "pancatalana" d'afegitó d'un ESCUT REAL DEL CONSELL. Per lo vist, no podem ser REGNE DE VALÉNCIA per allò de ser socialistes i republicanets, pero sí que tenim un CONSELL REAL puix queda clar en l'Estatut esmentat que s'utilisarà l'ESCUT REAL DEL CONSELL. Dic jo: ¿Hauran pensat ja en una pròxima coronació com a Rei del nostre President del Consell?

L'equip de "cults" allepassats al Consell valencià que l'han fet eixe Estatut, va encapçalat per la firma d'un "penenet" en actiu que dóna classes de DRET POLÍTIC en la nostra Universitat de DRET de Valéncia. S'ha lluït.

Establiments Miñana

RÀDIO - T.V. PAL COLOR - ELECTRODOMÈSTICS - LAMPISTERIA

SERVICI OFICIAL POST-VENDA

Sant Francesc, 6 - Teléfon 88 16 82 - XÀTIVA (Valéncia)

El pensament polític valencià

VII

L'Organisació Municipal Valenciana

Per Eduart Chulià Vicent

Abans d'entrar en els detalls de l'organisació del Municipi valencià durant l'época Migeval, creem convenient —donada la importància del tema— definir el municipi, sa importància, i la seua situació actual.

La paraula municipi, deriva del llatí *municipium;* els romans el consideraven com una ciutat lliure que es governava per ses pròpies lleis i els veïns de la qual podien obtindre els privilegis i els drets de la Ciutat de Roma.

Una moderna definició de municipi és la que el conceptua com una societat necessària, orgànica i total, establida en determinat territori, én personalitat jurídica definida, que trascendix de l'esfera de la família, no arribant, en canvi, a desembolicar-se com atres Entitats de caràcter polític (província, estat, etc., etc.).

Com es veu, la importància dels Municipis és enorme, ja que després de la família és la primera cèlula natural en la que s'incorpora l'home. Desgraciadament, el centralisme impost per Felip V fón continuat, absurdament, pel lliberalisme del segle passat. Un centralisme exacerbat anulà tota la vida municipal que quedà reduïda a les influències dels cacics.

Solitàries veus defengueren ardorosament una sana política municipal, per això —ja que no han perdut sa rabiosa actualitat—, anem a transcriure algunes cites de Vázquez de Mella, sobre el municipalisme (1): *"no hay regionalismo sin un municipalismo anterior. Y Vosotros,* (es referia en el parlament a la Llei municipal de Maura) *prescindiendo de la base, habéis empezado por la bóveda, por la techumbre del edificio; y de eso se resiente el que habéis tratado de levantar. (...) Sobre municipios esclavos no se pueden levantar Diputaciones libres; sobre Diputaciones siervas no se levantarán nunca, mas que Parlamentos contrahechos que falsifiquen la voluntat nacional. (...) El Municipio es el primer grado de lo que llamo soberanía social; es la primera escuela de la ciudadanía, que nace espontaneamente de la congregación de familias que sienten necesidades múltiples y comunes, que ellas solas no pueden satisfacer aisladamente y que las obliga a juntarse y producir una representación común que da origen al Municipio, que es sociedad natural. Emerge, no desciende; sale de abajo, no viene de arriba. (...) El Municipio es la Universidad de la ciudadanía, es aquel punto en que termina la vida doméstica interior de la familia y el hombre se lanza, por decirlo así, a la vida pública".*

Com veem, estes reveladores paraules de Vázquez de Mella, pronunciades en el Parlament el 30 de Juny de 1916, continuen sent una norma d'actuació, que desgraciadament no es complix. Els successius règims que han detentat el poder han ignorat als Ajuntaments, reduïnt la figura de l'Alcalde a una espècie de delegat del poder central, colaborador del Governador Civil de la província, i més recentment asumia també el paper de Delegat local d'una organisació política.

En canvi, el Municipi és tot lo contrari; és independència, democràcia i participació. Pero cedim la paraula al professor Elías de Tejada (2): *"El Municipio, como la Familia, arrancan de una sola realidad humana: la condición ine-*

(1) JUAN VAZQUEZ DE MELLA Y FANJUL: **Discursos parlamentarios,** tomo V, pàgines 285 i següents, ed. 1932.

(2) ELIAS DE TEJADA y otros: **El municipio en la organización de la sociedad,** pàgina 39, Edit. Speiro, 1971.

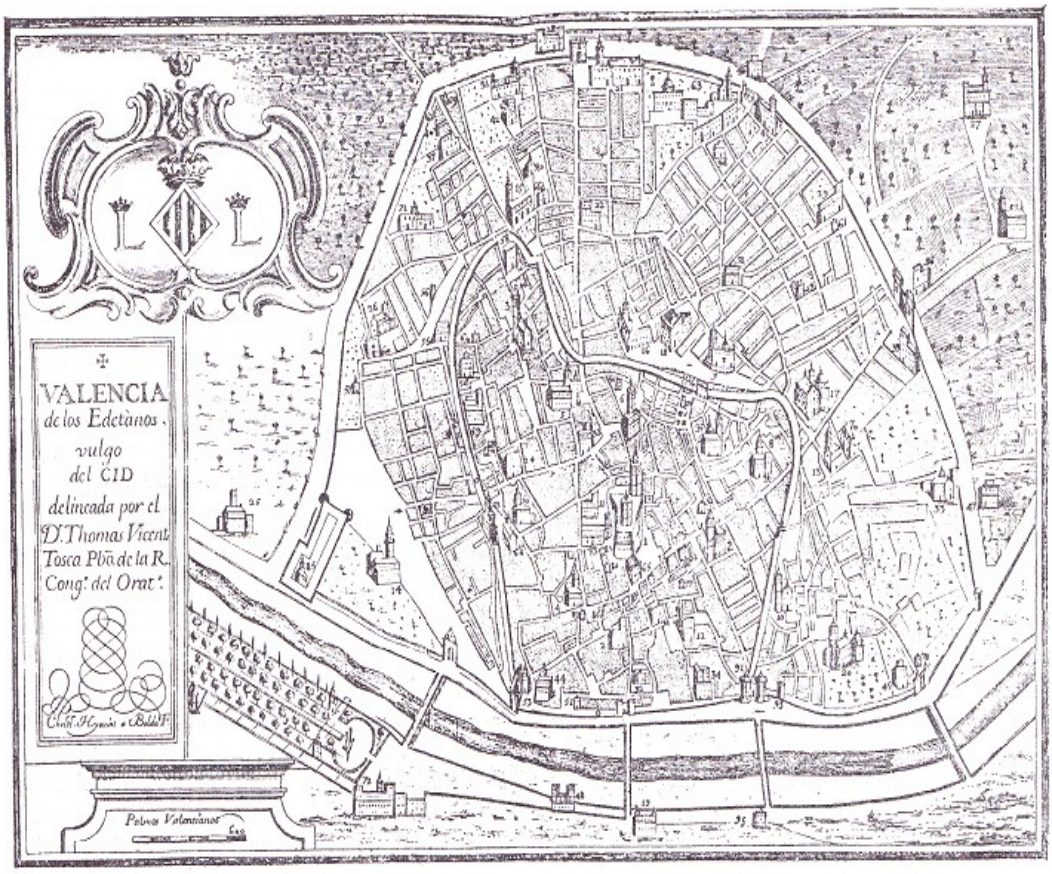

ludible de ser el hombre un ser concreto, de vivir su existencia dentro de un cuadro de valores por él nunca libérrimamente hallados, sino con los cuales se topa de bruces apenas abre los ojos a las luces de la vida; de que su saber sociológico le viene de una linea y en un lugar que él no determinó, empero en los que se encontró situado por el mero hecho de nacer. Todas las teorías totalitarias de la apoteosis del Estado, igual que todas las teorías naraquizantes de la deificación del individuo abstracto quiebran, añicos de cristal de vaso roto, al choque con esta verdad indiscutible. Sangre y suelo, familia y municipio, hacennos ser lo que somos, nos guste o no nos guste. La fuerza de los factores sociológicos es más eficaz que el oportunismo de las decisiones arbitrarias. Nunca fue el hombre un algo abstracto ni nunca poseyó derechos abstractos como los que le regalaron las sucesivas declaraciones de los derechos del hombre en la pomposa vacía literatura que corre desde la Revolución Francesa hasta la ONU contemporánea".

EL MUNICIPI VALENCIÀ.—Afortunadament, l'organisació municipal valenciana fón molt distinta de la que denuncien els nomenats autors. En el Municipi valencià, l'home concret participava i decidia, davant de reis poderosos, davant dels quals no donà mai prova de submissió o cortesania. Per això, Escolano (3) exclamà: *"es maravilloso el concierto político de su gobierno, participa de República libre y de súbdita a su Rey."*

Dos organismes distints trobem en l'organisació municipal valenciana: lo que en llenguage modern podríem denominar eixecutius, i el consell assessor. Lo qual es traduïa als jurats i al Consell de la Ciutat. Examinem, separadament, les dos Institucions:

a) El Jurats. — Foren creació del Rei Don Jaume I, que imposà que havien de ser ciutadans, és a dir, plebeus. Posteriorment, en les corts celebrades en Valéncia en 1329, el Rei Alfons II amplià el número de Jurats, a sis, els dos nous devien ser generosos o cavallers.

(3) ESCOLANO, GASPAR: **Décadas,** libro V, tomo III, pàgina 1.077.

Per a l'elecció es confeccionaven dos llistes pel Mestre Racional, una d'elles comprenia a dotze cavallers, i l'atra a dotze ciutadans, llistes que se consultaven én el Rei o son representant, i ell mateix ordenava que l'elecció es fera dels posats en les mencionades llistes, davant del Consell General de la ciutat.

Estos sis Jurats cessaven al final de l'any i rendien contes de la seua gestió davant dels sis Jurats de l'any següent. L'elecció i nomenament s'efectuava durant la festivitat de Pentecostés. Actuaven segons sa conciència, pero estaven obligats a demanar consell.

Portaven com a distintiu un rollo damunt el muscle (simbolisme de l'obligació de proveïr de pa a la ciutat). A partir de l'any 1416 vestiren togues o robes talars blaves, que es denominaven gramalles. Més tart les robes eren roges, sent de domàs en estiu, i de vellut en hivern. Era obligatori portar esta roba distintiva, i només se la podien llevar per a eixir de la ciutat en cas de dol per la mort de sos pares, dona, fills i germans. El temps de dol era també limitat. Estava prohibit als Jurats ser mercaders, ni hòmens d'oficis mecànics. L'orige de la prohibició era per ser els encarregats de l'abastiment de la ciutat, i que no traficaren o se lucraren en profit propi de les mercaderies destinades a l'abastiment. El Jurat en Cap era l'encarregat de presidir les reunions dels Jurats, d'encarrilar les reunions, i de representar al Govern de la ciutat.

b) El Consell General. — Era el màxim orgue consultiu i assessor de la ciutat de València. El formaven hòmens de totes les condicions i estats: cavallers, ciutadans, lletrats, escrivans, representants d'oficis mecànics i de les Parròquies de la ciutat. També es canviaven o cessaven tots els anys.

En el privilegi del Rei Pere I concedit el 29 de giner de 1283, es perfila ja l'organisació del Consell: "siguen elegits cada any en la Festa de Pentecostés quatre Consellers dels oficis o gremis següents: o siga, dels comerciants de vara, notaris, mariners, pelaires, freners, sabaters, sastres, velluters, carnicers, corregers, fusters, robers, ferrers, peixcadors, barbers, corredors, llauradors, hortolans, platers, aluders, blanquers, i els de l'ofici de tintorers, pel consell dels quals done les sentències el justícia criminal; i sense estos, o la major part d'estos, no podrà absoldre, condenar o atormentar. I el justícia civil no pronuncie sentència sense el consell d'ells en les causes que excedixquen la suma de 500 sous. I si els jurats fan qualsevol cosa sense consultar a tots o a part d'estos consellers, que no tinga efecte; i si en la sentència s'expressa que està donada én el dit consell, no es requerixca ja atra prova."

El procediment per a l'elecció era que els mateixos jurats, el racional i el síndic, elegien huitanta consellers dels Gremis anteriorment enunciats, i eren trets d'una llista que els presentaven els clavaris i majorals del Gremi respectiu. Del mateix modo elegien a quatre consellers juristes i a sis cavallers. Els representants de les dotze parròquies de la ciutat, quatre per cada una d'elles, eren elegits entre les llistes presentades per les Parròquies i comprenien a cavallers, juristes i prohoms de les mateixes. L'elecció l'efectuaven els jurats junt én el racional i el síndic.

El Consell General de Valéncia es componia de 132 consellers, a saber: 6 cavallers, 4 avocats, 2 notaris, 4 ciutadans honrats, 2 mercaders, 66 d'oficis mecànics i 48 en representació de les Parròquies.

Les seues funcions excedien de les merament consultives, ja que a més era obligatori son dictamen en tots els assunts econòmics i administratius de la ciutat, promovien les obres públiques, fixaven els pressuposts, deliberaven en els donatius que demanaven els reis, nomenant al Pare d'Òrfens.

Per mig d'este llauger examen s'adonem de la representativitat, vigor i harmonia del Municipi valencià, dit en paraules de Salvador Ferrando Cabedo (4): "una vegada més podem vore ací com tota l'organització i les institucions forals responien a les necessitats de la seua época i estaven acoplades a les realitats socials i no a la inversa. Sens cap arbitrisme, ans bé al contrari. Era la vida social la que vivificava les institucions, per lo qual aquestes cumplien en la seua respectiva missió de bon govern ament".

Donada la importància i extensió del tema, deixem per a un pròxim artícul les característiques del Municipi Migeval, entre les que podem destacar la seua independència, sa representativitat i son esperit democràtic.

(4) **Los Fueros Valencianos,** Ediciones Jurra, 1974.

¿Es pensa el dany que a les autonomies, sobre tot a la vasca, fa el terrorisme?

DIBUIX DE RAFA

Des del silenci amic

A Rafaela Calvo, de Narbona

Tu, tan a tu vinguda a impuls d'anar,
saps que ser és el mai que fuig d'estar.

I en silenci les mans
i en els ulls les memòries primeres,
per a tindre en un ara tot l'abans
en cançó incial de primaveres,

no et vols mai escindir
del vert més onejant i fosc de lluna,
el del llorer magnífic d'enaltir
el deçà i el dellà de la fortuna

d'amor en el teu camp,
sense esclats instantanis de rellamp.

Perqué el temps ja no és res
quan, guanyats els camins només de coses
pel camí on l'orage el tria el bes,
cada rosa és el niu de noves roses.

¿No és del cor cada brot?
¿No es desperta si es dorm quan ve la son?
Tu ja sents que els sentits no ho són del tot
sense l'atra mitat que es correspon.

Gravitació breu
del goig que se medix fent-se desfici,
ascendixes lo que és i pot ser teu
acompassant la sanc al seu ofici,

en la grandea quasi vegetal
de no rendir-te en por ni al be ni al mal.

I és que en tu, decidida per cadència
fonda, llarga, subtil i necessària,
l'alegria és constant convalescència
del dolor de ser mare voluntària.

Perqué és així que acceptes i transformes,
naturalea exacta d'arrels tendres,
reduïnt a corals anhels enormes
salvant en ales flames i en pols cendres,

i en les preguntes t'alces a resposta
tu, tan tota de tu per tu proposta,

perqué te vius volent l'amor d'amar
tu, tan a tu vinguda a impuls d'anar.

XAVIER CASP

Gravat antic, tret del quadro d'Espinosa, que també figura en el retaule de manisetes de la Casa Natalícia, en «El Pouet». Representa el bateig de Sant Vicent Ferrer.

El dia 22 d'este mes ha fet 629 anys que naixqué Sant Vicent Ferrer

¿Era català Guillem Ferrer, pare de Sant Vicent?

Valéncia, terra fèrtil que fa germinar les boniques flors, nos oferix, com a mare fecunda, els fruits assaonats d'eixa constelació maravellosa de sants que iluminen la seua història, a través dels sigles, des del diaca Vicent que consagrà esta terra de benedicció ab la seua sanc, fins a Teresa de Jesús Jornet, la verge de la caritat, bolcada als ancians, recentment canonisada per la Iglésia.

¡Quina mostra més esplendorosa formen estos héroes, que continuen vivint entre nosatres!

Pero en este cel valencià, cada u d'estos sants resplandix ab llum pròpia, i entre tants i tan poderosos lluminars, brilla

Per Josep Alminyana Vallés

d'un modo especial la del taumaturc i apòstol Vicent Ferrer, el sant més volgut pel poble valencià. El més alt heroïsme fulgura en el seu front privilegiat, i en sa vida flameja l'antorxa de la vertadera grandea.

La popularitat de qué gojà Vicent Ferrer Miquel abans de nàixer, durant sa vida i després de la seua mort, fón i ha segut tan gran que totes les atres personalitats, que vixqueren al seu entorn històric, han quedat eclipsades.

Est és el cas del pare del Sant, Guillem Ferrer, de qui vaig a ocupar-me en est estudi.

I

Per lo que fa al llinage dels FERRER, convé dir una paraula clarificadora, ja que molts pretenen ser descendents de la família del Sant i atres volen provar, uns de bona fe i atres

de mala fe, que sa terra siga la pàtria dels ascendents de la família Ferrer-Miquel.

Per a trobar l'etimologia FERRER, cal buscar-la en la veu originària FARREL (ferro), de la que procedix la llatina FERRUM (ferro) en el seu derivat FERRARIUS (ferrer), i la valenciana FERRO, de la qué es deriva FERRER. En quant al llinage FERRER, a pesar que desconeguem exactament el xoc, comarca i nació d'a on procedix, alguns el fan originari d'Anglaterra, fonamentats en les famoses Trobes de Mossén Febrer. Tots sabem huí l'escàs valor històric que es dóna a estos versos, salvant, per supost, atres grans valors que posseïxen. En estes Trobes se citen dos cavallers de llinage FERRER: u, Bernat, descendent dels comtes de Bàrbia, en la gran Bretanya, que serví a D. Jaume en la conquista de Valéncia, per lo qual li donà cases i pobles del morisc Ali-Boix (Troba 239), i un atre, Ausias, milord d'Escòcia, que sobreixqué en el bloqueig de la ciutat i castell de Xàtiva, per sa intervenció personal en les capitulacions (Troba 240).

Els descendents de Bernat Ferrer, segons Fages, seguiren figurant entre la noblea per haver seguit la carrera de les armes. U d'ells, Francesc Ferrer, defengué ab tanta valentia la basílica de Sant Joan de Letrà, quan el siti de Roma pel Duc de Borbó en 1527, que Clement VII manà posar en lloc destacat el seu escut en la mateixa basílica.

Assegura Gaspar Escolano que en l'ocupació de la ciutat de Valéncia es distingui Arnau Ferrer, qui va meréixer en el "Repartiment" una de les cases grans situades al voltant de la mesquita major, de les que només es beneficiaren els hòmens

Cuadro de Vicent López, que se conserva en la Casa Natalicia del Sant i representa el moment del seu naiximent.

més valents de l'eixèrcit. Enaltix també est autor la figura de Jaume Ferrer, senyor de Soto i Torcas, governador, segons ell,

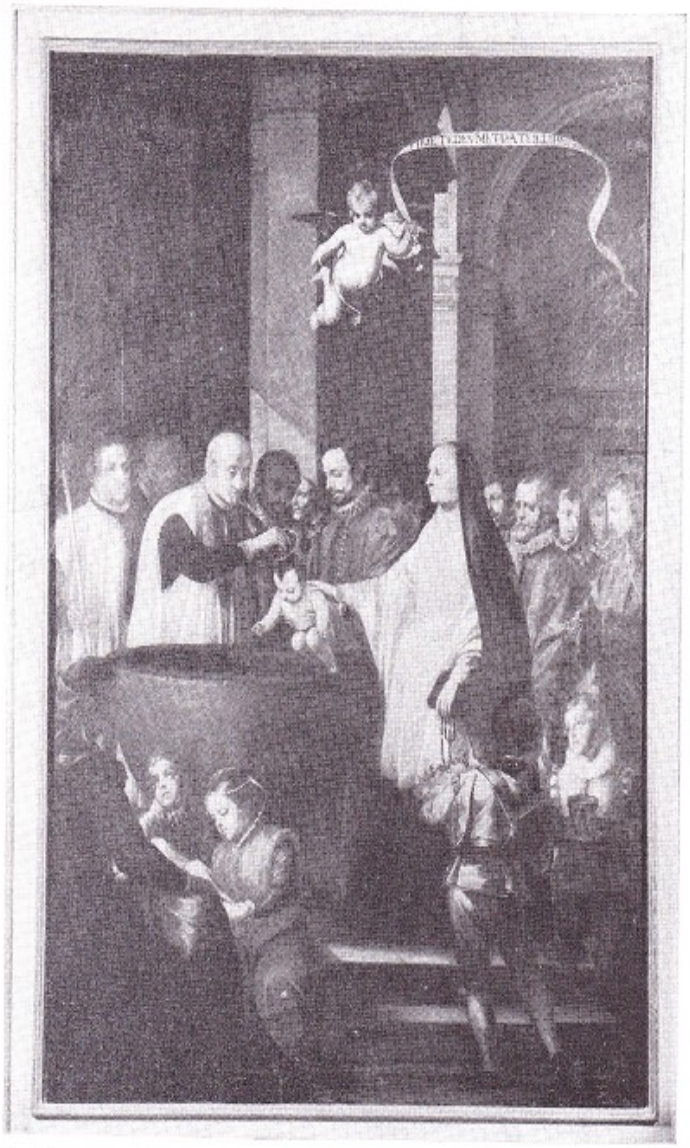

Tela d'Espinosa representant el bateig de Sant Vicent, que se conserva en la parròquia de Sant Esteve de la ciutat de València.

de la ciutat i regne de València, el qual ocupà, a més, atres càrrecs importants. Finalment, anomena a Mossén Lluís Ferrer, al que assigna preeminents i respectables càrrecs, entre els que assenyala: senyor del castell de Sogorb i Xèrica, Cavaller de Sant Jaume i tinent general governador de la ciutat i regne de València.

Perqué no falte res en la història dels Ferrer, alguns li atribuïxen orige italià al llinage, oriünt de la família ACCIOVALI, que primerament s'anomenaren FERRERO i en acabant FERRER; i atres l'entronquen als comtes d'Atenes, els quals tingueren gran domini en la ciutat de Morea.

Concretant un poc, podem dir que els FERRER arribaren a ser, i són encara huí, molt numerosos en Vélencia. L'autor de les *"Centurias de la Merced"* diu que entraren en l'orde mercedària díhuit frares ab este llinage, i en l'actualitat, només en la *"Guía telefónica"* de la ciutat de Valéncia n'hi ha prop de mil FERRER.

II

No resulta fàcil, davant de tanta varietat de famílies FERRER, emparentar als FERRER-MIQUEL ab els nobles cavallers FERRER dels qui hem parlat anteriorment. No tenim notes històriques per formar este arbre genealògic. Pero sí que podem assegurar, sense por a equivocar-nos, que la família de Sant Vicent no tenia cap d'ascendència nobiliària, ja que no apareix mai el títul de cavaller.

A Bonifaci Ferrer, germà del Sant, que eixercí honorables càrrecs civils, sempre se li dóna l'apelatiu de *ciutadà* i no de *cavaller*.

Robert de Lício, contemporani del Sant i gran amic del papa Calixte III, quan parla de sant Vicent, diu que procedix *"ex paréntibus clarissimis"*.

En el procés de canonisació del Sant, al parlar del seu llinage, es diu que fón "honestíssim", açò és, d'una família acomodada que els seus bens eren fruit de son esforçat treball.

En l'Ofici del Sant de la nostra Iglésia Valentina, imprés en 1534, al referir-se als pares de sant Vicent, en la primera Iliçó, diu: *"ex antiqua Ferrariorum familia"*.

De tot açò es deduïx que la família de Sant Vicent, en concret son pare Guillem Ferrer, era *ciutadà*, i que el seu llinage FERRER era molt antic en la nostra ciutat de Valéncia.

III

Davant de tot açò, preguntem: ¿el pare de sant Vicent era

un immigrant recentvingut a València, o la seua família estava ja ben afincada en la ciutat?

Perqué huí, entre els mateixos valencians, passen coses inexplicables. Per un afany anexioniste, que no té cap de fonament, alguns de dins i atres de fora, volen forjar noves llegendes —com les dels antics cronicons— per a afirmar, com a dogma de fe, que el pare de sant Vicent no era d'una família afincada des d'antic en la nostra ciutat, sinó que era un català recent vingut a València, a fi d'explicar-ho aixina a grans i xiquets, valent-se de llibres i fullets divulgadors.

¿D'on naix est error històric?

El doctor Marc-Antoni Palau, escriptor del sigle XVII, assegura que el pare de sant Vicent, Guillem Ferrer, era català.

La notícia nos aplega a través de l'obra del P. Francesc Vidal i Micó *"Historia de la portentosa vida y milagros del valenciano apóstol de Europa san Vicente Ferrre, con su misma doctrina reflexionada"*, feta pública en València, l'any 1735. En la pàgina 453, columna 1.ª, llegim textualment: *"El Doctor Don Marco Antonio Palau, Pavorde Deán de la Santa Iglesia de Orihuela, en un libro que escrivió de memorias antiguas en la ciudad de Denia, su Patria, en el año 1643, y le tenía manuscrito (como lo he visto) para dar a la Estampa, dedicado al Excelentísimo Señor Duque del Infantado y Lerma, Marqués de Denia, en el cap. 21, al año de Cristo 1431, dice: Que los Ferreres de san Vicente fueron Cavalleros en Cataluña, y que por los años 1335, poco más o menos, vinieron de la villa de Palamós de Cataluña a Denia Guillermo Ferrer y su hermano Pedro Ferrer, que fue señor de una gruesa nave. Vivieron algunos años en Denia y Guillermo Ferrer, padre de san Vicente fue allí notario y compró una buena casa en la calle de abaxo en la Villa con algunas tierras y possesiones. (Al presente señalan y muestran*

Antiga image del xiquet Vicent, que veneren com a patró els xiquets de l'**«Asociación de la Pila Bautismal de San Vicente Ferrer»**.

el solar de dicha casa, derruida por estas guerras). Pasó después Guillermo a Valencia donde fue Notario y casó con Costanza Miquel, hija de un Ciudadano rico de Valencia".

Davant d'esta notícia, alguns autors han dit que el pare de sant Vicent vingué de Palamós a València.

Per a rebujar esta afirmació de Marc-Antoni Palau, més que exposar arguments propis, vullc apelar a una gran autoritat, a l'eruditíssim P. Josep Teixidor, O. P., tan coneixedor de tota la història de València i, com a bon dominic, de tot lo referent a sant Vicent Ferrer.

En un impecable manuscrit de *"Noticcias sobre san Vicente Ferrer para añadir a su vida"*, que es guarda en el nostre Ajuntament i que pertany als fondos de la Biblioteca de l'erudit i insigne bibliòfil valencià Josep Enric Serrano Morales, i del que és autor el susdit pare Teixidor, en la pàgina 212 se llig lo següent: *"Insinué en la página 210 que Guillén Ferrer, Notario, que vivía en Valencia en los años 1240 i 1241, pudo ser ascendiente de Guillén Ferrer, Notario, padre de nuestro Santo; i así fue natural de la ciudad de Valencia. Ni contra esto hace fuerza decir el Doctor Marco Antonio Palau en su libro manuscrito de Memorias de Denia, su Patria, que vió y copió el maestro Vidal, página 453, columna 1.ª: que por los años 1335, poco más o menos, vinieron de la villa de Palamós de Cataluña a Denia Guillén Ferrer y su hermano Pedro Ferrer, que fue señor de una gruesa nave, etc. No obsta, digo lo uno, porque no asegura dicha venida con monumento fidedigno, como ni el que Guillermo Ferrer fue notario en Denia y compró una buena casa y possesiones i es sospechoso el testimonio popular esparcido y creido de los que descienden de Ausias Ferrer. Lo otro, que por los años 1335, poco más o menos, no había tal lugar, ahora Villa de Palamós como averiguó el erudito Don Nicolás Antonio y lo refiere en su "Censura de Historias Fabulosas"*.

Les paraules del nostre P. Teixidor són bones per a tots els arguments. I be nos podem fiar d'elles, perqué escrivia: *"observaciones críticas, donde con instrumentos auténticos se destruye lo fabuloso, dejando en su debida estabilidad lo bien*

fundado". Pero, per a acabar l'argument, no puc resistir la tentació de transcriure les mateixes paraules de Nicolau-Antoni, ja que tinc en les meues mans l'obra *"Censura de Historias Fabulosas"*, feta pública en 1742 per l'egregi crític valencià *Gregori Mayans i Siscar, autor* de la vida del mateix Nicolau-Antoni. Este llibre constituïx la depuració històrica dels falsos cronicons, que tanta acceptació tingueren per aquells temps. En les pàgines 267-274 es dedica a provar que Palemo, lloc que s'atribuïx el martiri de santa Sotera, no és el Palamós català de son temps. Ratificant el seu estudi, acaba aixina Nicolau-Antoni: *"Pasando yo por Palamós el año pasado MDCLIX en mi viage a Roma, cuando fui a servir la Agencia del Rei en aquella Corte, me informé del principio del Lugar, i que antiguedad tenia: i me digeron los viejos, que alli huvo antiguamente solo unas casas de Pescadores, i poco a poco se fueron aumentando, i se pobló el lugar que es pequeño, i me digeron que esto podria aver como doscientos años. Creamosles a los de Palamós lo que dicen que son, quando lo más ordinario es en todos echarse a soñar mucho mas de lo que son"*.

Encara que estime que tota esta quimera queda degudament refutada, dec afegir unes atres paraules del mateix P. Teixidor, que he trobat en un manuscrit, que intitula *"Adiciones y observaciones a la vida de san Vicente Ferrer"*: *"Aviendo sido notario el susodicho Guillermo Ferrer (1240-1241) y verosimil que fuese ascendiente del Guillem Ferrer, padre de nuestro Santo, admitido el uso como de tomar los hijos i nietos la facultad que ejercieron los padres i abuelos"*, podem posar fi a este treball, dient que el pare de sant Vicent, Guillem Ferrer, és d'ascendència valenciana i que naixqué en la nostra ciutat de Valéncia.

Ciutadà valencià: del resultat de les eleccions que s'aveïnen pot dependir o no l'èxit de la catalanisació de Valéncia que es pretén. En el moment de votar tindràs en la mà un tros de la solució favorable a la valencianitat si votes candidatura on TOTS senten i defenguen la valencianitat.

Dels que han segut parlamentaris, saps be ciutadà valencià, cóm t'han representat i saps als que no has de votar.

¡Qui hauria pensat que uns "lliberals i demòcrates" (ací somriure sardònicament) que "conspiraven" (quan ia la dictadura no es menjava ni una rosca) per a que hi haguera llibertat i democràcia i eleccions lliures, ara estarien tan inquiets davant les que s'aveïnen! Clar que les d'aquell 15 de juny foren un "xollo" excepcional: primer l'ajuda del sistema electoral de papereta tancada i bloquejada; després replegar els vots dels que no podien votar al partit de ses preferències perquè no estaven legalisats.

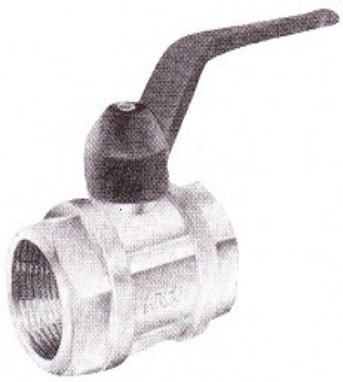

De venda en els millors establiments del ram

VÀLVULES D'ESFERA
PAS TOTAL
PER A GARANTIR
LA CONDUCCIÓ
DE QUALSEVOL FLUIT

arco

Giner 1867 - Giner 1928

En recort a Vicent Blasco Ibáñez

Per J. L. León Roca

Entre el 29 de giner de 1867 i el 28 de giner de 1928 corre una vida fecunda, tumultuosa i ardent, a voltes torrent agitat que es precipita en l'abisme, a voltes rebals plàcit en el que el discórrer de l'aigua és com un anar perdent-se cap a la mar. Este podria ser, en comprimida síntesis, el compendi de la vida de Vicent Blasco Ibáñez.

És difícil tancar en unes quantes paraules, o en un breu artícul periodístic, la grandea d'una vida que té altures d'immortalitat. Blasco Ibáñez desconfiava d'eixa immortalitat que està subjecta als capritxos de la moda i a les variacions dels hòmens. En canvi, cent anys després de son naiximent se'l recorda i se l'admira.

Potser siga la vida de l'escriptor la més llarga de tots els humans si es considera que l'autor viu un poc en cada una de les seues obres. I les obres de Blasco Ibáñez encara gogen de popularitat, i encara saben captar l'atenció de les jóvens generacions.

Sobre la vida i l'obra literària de Vicent Blasco Ibáñez caldria fer un bon número de preguntes. Per eixemple: ¿qué ha significat o significa en la literatura espanyola? ¿Qué ha representat est home extraordinari per a Valéncia?

Les respostes —¡encara!— poden ser contradictòries i fins sectàries. L'energia de l'home, que es projecta més enllà de sos límits humans, crea les mateixes reaccions que en vida despertà. És curiós reconéixer encara huí que els enemics de Blasco Ibáñez seguixen esgrimint els mateixos arguments que ell oí. I lo més curiós del cas és que les objeccions que fan a l'obra seua són exactament les mateixes que usà aquell *"Parranda"* o *"Mostacilla"* anònim quan es decidí a escriure en contra del Blasco Ibáñez literari. Alguns professors d'Institut i atres tants d'Acadèmies suprimirien én gust el nom de Blasco Ibáñez de la Història Literaria.

No nos atordim per això. Pareix ser que el destí de Blasco Ibáñez era alçar tempestats d'entusiasme o d'ira. Ell, que tan alt posaria son nom, anava a recebir junt als aplaudiments, els enconats xiulits de l'estretor de mires o de l'enveja disfrassada.

Contemplada sa vida en esta filera de xixanta un anys, pareix una cinta compacta de fets, on l'autor volgué viure plenament i de pressa, en un deliri per fer coses, i fer-les be, i a lo gran. No fón mesquí. Tampoc envejós. Fón un gran home i gran ha segut son destí.

Començà de molt xiquet a escriure, i morí en Menton escrivint. El seu treball fón l'única felicitat i tal volta l'única recompensa que recebí. La fama, la popularitat, els honors, els homenages, en fi, la glòria literària, que deu satisfer plenament a un artiste, no foren suficients per a apagar la seua set de treball.

Després d'escriure *"La Barraca"* i *"Cañas y Barro"*, dos obres mestres de la literatura espanyola, be haguera pogut descansar. No fón aixina. Seguí escrivint per a enriquir el cabal cultural d'Espanya én obres com *"El Intruso"*, *"La Horda"* i *"La voluntad de vivir"*. Autor popularíssim en Valéncia, ho

fón pronte en tota Espanya én l'èxit d'*"Entre Naranjos"*. Son nom creuà les fronteres én *"La Barraca"* i el text de la novela serví d'ensenyança en els Liceus francesos. Én *"Flor de Mayo"* arribà a Alemanya. *"Sangre y arena"* s'editià, traduïda, en Nàpols, i quasi immediatament, Milà, Amsterdam, Lisboa, Nova-York, començaren a publicar sos llibres.

La xicoteta flama d'entusiasme literari que naixqué en Valéncia s'estengué per tota Espanya i es desbordà pel món. Més tart, én *"Los Cuatro Jinetes del Apocalipsis"*, el triumfo fón total i absolut. Un valencià conseguí que u de sos llibres fóra tan divulgat com ho havia segut la Bíblia. ¿A qué més podia arribar?

Valéncia, en l'any 1921, sent Alcalde don Ricart Samper, li dedicà una semana d'homenage. Els artistes valencians saberen plasmar en artístiques carrosses alegòriques algunes noveles del genial valencià.

Én el renom adquirit, én la fama aconseguida per l'esforç i el treball, continuà escrivint. Lligat com un obrer a la seua taula de treball, escrigué per a una cadena de periòdics americans, es comprometé a escriure eixes noveles curtes que Artemio Precioso publicà en *"La Novela de Hoy"*, i a la fi escrigué, com a regal per a Valéncia, sa famosa novela *"Mare Nostrum"*, la novela que nos acosta a Blasco Ibáñez en son retorn ple de nostàlgies.

Esta és la senzilla història d'un noveliste genial, d'un valencià insigne i d'un home extraordinari. Son treball és un eixemple constant. Sa laboriositat un orgull i una lliçó, ja que nos ensenya que no se conseguix res sense esforç ni tenacitat.

Son geni creador, d'artiste que sabé donar vida als personages i a les coses, féu córrer pel món el nom de Valéncia junt én els de "Pimentó", de *"La Barraca"*, i "Dimoni", el dolçainer de sos célebres i entranyables *"Cuentos valencianos"*.

Evoquem, per a finalisar, les paraules que Blasco Ibáñez pronuncià en Valéncia, en maig de 1921:

"Cuando yo paseaba por las calles de las ciudades de los Estados Unidos, de Inglaterra, de Francia, veía en los escaparates de las librerías las traducciones de "La Barraca", "Flor de Mayo" y "Cañas y barro", esas novelas que yo escribo para vosotros, como cosa íntima y familiar. Y ante ellas pensaba yo: «Para un chico que ha nacido en la calle de la Jabonería Nueva y que es valenciano, no ha estado mal la vida»."

El llibre que esperaven els pares valencians

ESTÀ JA EN LES LLIBRERIES

NELO I CARMETA

ENSENYANÇA DEL VALENCIÀ. 1.er NIVELL

Autores: **M.ª dels Desamparats Licer i M.ª del Pilar Hervàs**

Les dos, Professores d'E. G. B.

Els mestres ja tenen a mà el llibre per a ensenyar als xiquets a llegir i a escriure la llengua valenciana

S'HA CONCEDIT EL

«Premio Senyera de Investigaciones Históricas»

Se premià el treball presentat per don Vicent Castell, director de l'Arxiu Diocesà de Valéncia

Per J. Pelejero Ferrer

Recentment, s'ha decidit el *"XXI Premi Senyera de Investigaciones Históricas"* que concedix, anualment, l'Ajuntamente de Valéncia. El premi l'ha guanyat don Vicent Castell, actualment director de l'Arxiu Diocesà de Valéncia. Hem conversat én ell, per a que nos explique el contingut del seu treball.

—¿Quín títul té l'obra seua?

—*"Un acontecimiento clave y decisivo en la Historia de Valencia: el Proceso sobre la Ordenación de la Iglesia Valentina (1238-1245)"*.

—¿Qué s'estudia en el llibre?

—Té dos parts. Una és —la segona— l'edició crítica de tot el material que he pogut arreplegar d'este procés, precedit d'una primera part de l'estudi com a procés. Pero el treball quedaria incomplet, desenmarcat, si no tinguera al mateix temps tota una preparació dels precedents que el motivaren. I ja que en el procés es ventilà si Valéncia se deuria a la metròpoli toledana o a la tarraconense, la problemàtica ve a estudiar totes les raons històriques que s'aportaren, puix foren moltes les proves que se presentaren d'una i atra part. El problema el constituïx la geografia històrica de Valéncia, primer com a territori, després com a diòcesis.

—¿Significarà una aportació important per a la bibliografia històrica valenciana?

—En quant a l'estudi, l'aportació és en part inèdita i, en atres, s'incidix en estudis o per lo manco en idees que ja atres historiadors han aportat, pero lo que sí que constituïx una novetat, és resumir tota esta temàtica en un sol estudi.

—¿Qué trobarà el lector en les pàgines d'est etudi?

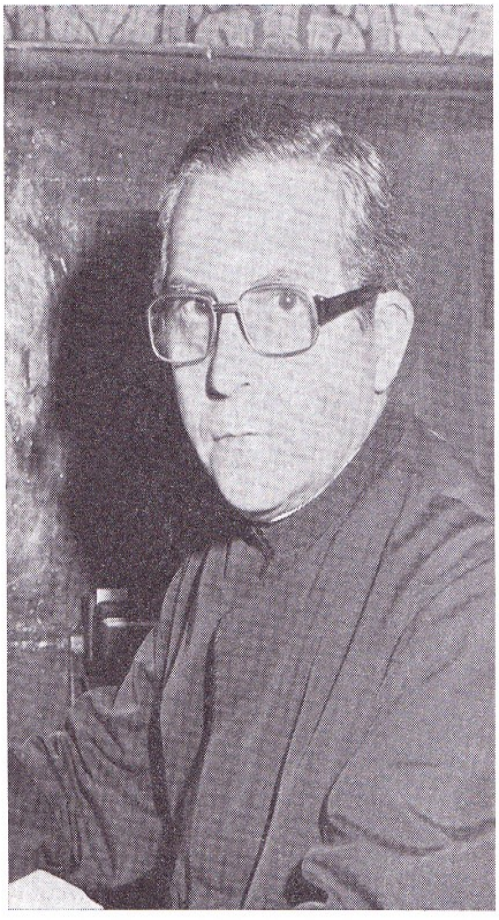

—Com ja he dit, conté dos parts. En la primera és la geografia històrica de Valéncia, tant la civil com l'eclesiàstica que aboca, fatalment, a un procés judicial, perqué fins que no es pro-

duïx la conquista de Valéncia no hi ha conflicte entre els dos metropolitans de Toledo i Tarragona, perqué Valéncia estava baix domini àrab i els mossàrabs no corresponien de fet a cap de metròpoli, sinó que s'assistien a ells mateixos si be recebien auxilis espirituals tant d'Aragó com de Tortosa, les dos regions més propes. En la segona part, lo que se troba per primera vegada és reunit tot el material que queda del procés i que s'ha hagut d'investigar en diferents arxius: en el Capitular de Toledo, Metropolità de Tarragona, Biblioteca Nacional, Capitular de Huesca, també en l'arxiu Vaticà on està el rètol, diríem, original del procés, encara que incomplet, mutilat, degut a les vicissituts per les que ha passat est arxiu.

—¿Quant de temps ha treballat en l'Arxiu?

—No he contabilisat el temps. Més de deu anys, segur, no dedicats exclusivament a açò. El treball ha supost una busca de la documentació que està molt escampada i, després d'haver-la localisada, transcriure-la i articular-la per a l'edició crítica.

—¿Vol resumir o aclarir alguna cosa més sobre este treball, que confiem que vorà pronte la llum?

—A molt grans traços, crec que està tot dit. El procés és, com ho diu la paraula: un procés judicial. Ara, lo que ací hi ha és una fallida al sometre judicialment una qüestió que és puramente històrica. Per això el procés quedà indecís, com diu una nota de l'arxiu de Tarragona. Lo que vol dir que el tribunal o els tribunals, perqué ací actuaren distints tribunals; primer el Papa, en persona, Gregori IX, que delegà la instruccció i a ser possible la resolució de la causa a un tribunal pontifici; allí se repartiren les sentències: dos juges votaren per Toledo i un atre per Tarragona. S'apelà a la Santa Seu i allí, al tornar atra volta a Roma, se trobà el Papa en una situació delicadíssima políticament i en quant a lo que se referix a ell, lo qual va repercutir en la causa. Se resolgué que tornara a començar de nou i així quedà.

Quedà de fet Valéncia subjecta a Tarragona, perqué era l'única Metròpoli de tots els territoris que en aquell temps formaven la Corona d'Aragó, i a son rei interessava que no hi haguera intromissió de cap de metropolità extrany als seus regnes. D'ací que se va vore en la necessitat de deixar les coses com estaven, vullc dir, que havent Aragó conquistat Valéncia, juntament én Catalnya, el Metropolità de Tarragona eixercí les actes seues de jurisdicció sobre Valéncia, i així quedaren les coses.

Mirant el problema des d'una atra perspectiva, Valéncia que era cap d'un Regne, no tenia perqué estar pendent d'un metropolità que corresponia a un atre estat, pero açò, en aquell temps, no se qüestionava. Hi havia cinc o sis províncies romanes i açò era intocable. No obstant, després se va vore la necessitat de que cada Regne tinguera un Metropolità, començant en Saragossa en l'any 1318, i després vingué també a Valéncia, en 1492.

Sempre s'ha dit que els extrems es toquen. ¡Quants vots està donant a l'ultra-dreta el terrorisme de l'ultra-esquerra!

MUÑOZ

PAPERERIA - LLIBRERIA

- OBJETES D'ESCRITORI
- MATERIAL ESCOLAR
- IMPRESOS COMERCIALS

Major, 61 - Teléfon 287 11 58

GANDIA

Les arrels del poble valencià: els primers temps

Per Josep Aparício Pérez

En la colecció *"Temas Valencianos"*, que dirigix la doctora Maria Desamparats Cabanes Pecourt, s'ha publicat el número 32, que és un extracte de mil anys de la Història del poble valencià, corresponents a l'etapa que els mateixos historiadors valencians i inclús forans han denominat i denominen Edat del Bronze Valencià. En ell escriguérem: "Este quadro es pogué repetir, per lo que huí sabem, durant un miler d'anys, temps que creguem que durà lo que hem calificat com la segona gran crisis econòmica i social que patí la Regió Valenciana per mig del llarc procés prehistòric que conduí, des de les primeres senyes conegudes en l'Antic Regne, que remunten fins l'any 100.000 én seguritat —i tal volta 500.000 com a probabilitat a ran dels descobriments efectuats durant els últims mesos en Alcoy—, lo qual requerix confirmació, fins la Protohistòria o Cultura Ibèrica a mijans del primer mileni (500 anys a. de C.), en que les fonts escrites de geógrafs i historiadors de l'Antiguetat, i també les pròpies fonts ibèriques valencianes, trauran de l'anonimat els pobles, ciutats i indivíduos, i a partir d'eixe moment no sols contarem én recialles materials, sinó també én documents escrits, contemporanis o posteriors, que nos parlaran d'ells én noms propis, característiques i qualitats.

En canvi, a pesar de les limitacions que nos imponen els documents disponibles per a la reconstrucció històrica de les etapes de la Prehistòria, basats únicament i exclusivament en recialles materials i estructurals, vem ja com a través d'ells es delimita én prou claror i nitidea una ampla zona entre el Segura i l'Ebre, que conserva característiques pròpies i peculiars que la diferencien dels pobles germans que la rodegen.

El nucli fonamental d'esta zona el constituïxen les tres províncies de l'Antic Regne de Valéncia, posteriorment denominat oficialment Regió Valenciana, lo qual no ha segut encara derogat, a pesar dels intents per a canviar la denominació én clares intencions integracionistes.

Encara que Alacant, Castelló i Valéncia constituixquen, puix, son nucli, l'extensió, segons pareix, fón un poc major, poguent fixar com a límits al Nort i al Sur, l'Ebre i el Segura, respectivament; per l'Oest creem que ocupa totes les terres contigües que duen les aigües al Mediterrani.

Per atra part, entre els països riberencs del Mediterrani ocidental hem defés l'existència d'una autèntica *"ecumene"* cultural, econòmica i social al llarc de tota la Prehistòria per lo manco, motivada per circumstàncies ecològiques molt similars, segons nos revelen sistemàticament els successius estudis, establides les diferències per les variacions regionals i locals que imponen diversos factors.

Tota la vertent mediterrània espanyola està

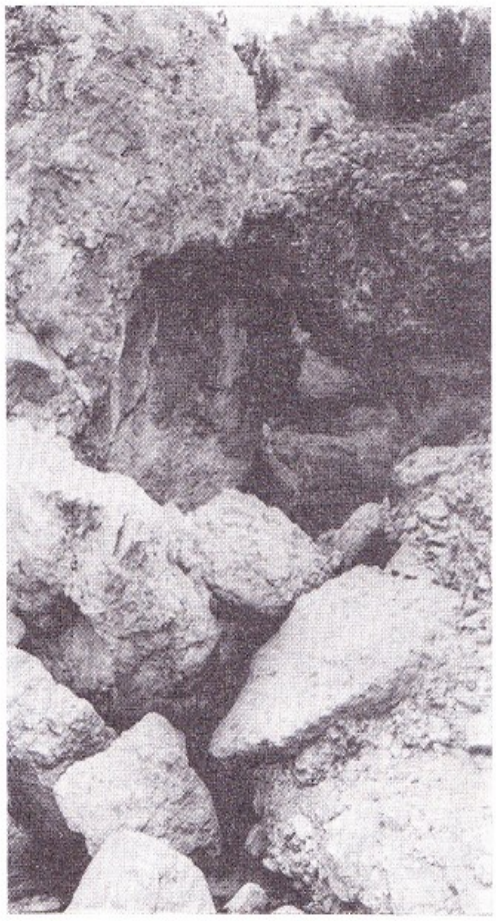

plenament integrada en dita *"ecumene"*, sent en ella les diferències manco marcades encara que sensibles, arribant les que es produïxen en nostra Regió a característiques pròpies i distintives, que doten a les successives cultures, que sorgixen baix els imperatius del mig, i baix els condicionament tècnics, d'una personalitat pròpia i en alguns casos genial, poguent aplicar-se'ls per dret personal el calificatiu de VALENCIANES."

En canvi, la coiuntura històrica en que vivim exigix, per imparetius polítics i molt especialment socio-econòmics, l'afirmació de la personalitat valenciana entre cert o certs sectors de nostra societat, els quals havent-la perduda la intenten recuperar per camins gens clars que pretenen fer adoptar o impondre a la totalitat del poble valencià.

Que ha existit i existix una personalitat valenciana, com una Cultura Valenciana, un Art Valencià, etc., estava clar i clar està per a la resta de dita societat, que no ho qüestionà mai perqué no ho ignorà mai i perqué formava part de son ancestral bagage cultural.

Potser sigam els prehistoriadors els "primers" en adonar-nos de la seua existència, i en *"Valencia Atracción"* escrivíem recentment: "Durant uns cent milenis els nostres antepassats han ocupat i usat el suport geogràfic que coneguem com a Regió o Regne de Valéncia, imprimint, ja en aquell temps, a totes les seues manifestacions socials, econòmiques, materials i espirituals un segell i una personalitat particular que permeten parlar én autèntica propietat de Cultura Valenciana, sent, per això, perfectament distinguible de les restants cultures dels pobles germans que la rodegen, én les que presenta notables similituts, pròpies del fondo comú i dels semblants condicionants ètnics i ambientals actuants."

Mes, conscients que l'única i millor manera de restablir la seguritat i confiança en la pròpia idiosincràsia del poble valencià, que s'ha format sobre unes terres com a suport i a partir d'una comunitat ètnica permanent, assentada allí des dels temps més lluntans, gràcies a son treball constant —Valéncia s'ha fet a colps d'aixada i no de sable—, a sa capacitat d'adaptació al mig ambient canviant a partir del grau tècnic obtingut, est últim fruit de sa creativitat i de les influències recebides de l'exterior, resultant per tant el cúmul d'elements ergològics, socials i espirituals que integren la totalitat de la Cultura Valenciana, és la divulgació d'eixe

llarc procés a tots els nivells, el Departament d'Història Antiga de la nostra Facultat de Geografia i Història inicià en 1974 la publicació de la Série Arqueològica, dedicada a monografies de iaciments arqueològics determinats o visions històriques de conjunt, en est últim cas destinats els dos números a donar a conéixer les Arrels de Cullera i les de Moixent, respectivament, i seguiran atres dedicats a distintes poblacions valencianes, i inclús a zones més amples com comarques o conjunts d'elles, per a publicar finalment les Arrels del Poble Valencià.

Per això, la série que comencem én est artícul en la revista MURTA té com a exclusiva finalitat donar a conéixer la Història del poble valencià, i a part de la finalitat mencionada posseïx la que proporciona el coneiximent de la Història en si, que definida com a *"Magistra vitae"* —mestra de la vida— per Ciceró, aparta les barreres temporals que s'oponen al nostre coneiximent del món en eixa quarta dimensió tan buscada per l'home: el temps, en este cas el passat, i en conseqüència acopiant dades per a respondre a les grans preguntes que angunien a la Humanitat: ¿D'on venim?, ¿Cóm?, i tal volta ¿a on anem?

El período històric objecte de nostre estudi comprén els temps anteriors al naiximent de Crist, que sense dubte són històrics i Història, tant com pogué ser-ho el segle XIX o qualsevol de les guerres mundials per nomenar algun eixemple, i agarra l'etapa de la vida evolutiva humana que es conta no per sigles, com la Història posterior al naiximent de Crist, sinó per milers i dotzenes de milers d'anys, desfent-se sos coneiximents cap al final del dit Terciari (quart periodo dels cinc en que es dividix la Història de la Terra) fa uns tres millons d'anys.

Banda "Centre Artístic Musical", de Bétera, guanyadora del I Certamen Regional

Concurs Provincial i Regional de Bandes de Música

Per Josep Climent

Em pareix que se pot dir, sense eixirse'n del pot, que la música te huí en València, un camí obert com no l'ha tingut mai. ¿Que no és prou? No dic que no, pero porta camí de tindre el relleu que es mereix. No cal passar revista a tot el món musical per a provar-ho. Sols mirarem huí un aspecte de la qüestió: les Bandes de Música.

Caldria que les Bandes de Música, per a gojar de tot lo que mereixen, tingueren el seu Mestre Municipal, ab totes les conseqüències... també econòmiques. Pero, en est aspecte, i al meu parer, la tècnica del Cos Nacional de Directors més que ajudar als músics, els ha desfavorit. No a tots, és clar. Allò dels coeficients... Alguns han tret partit, pero sempre dels "colocats". Els atres... molts atres, s'han trobat en que hi ha molts ajuntaments que han suprimit la plaça del Mestre. Crec que no sols pel coeficient, sinó, a més, pel sistema que s'ha seguit des de dalt. El no poder escollir, pot ser, ha fet molt de mal.

A pesar de tots eixos inconvenients, una cosa és clara: Molts estaments oficials s'han adonat de la importància de les Bandes i els han donat molt de caliu. En eixe cas estan les Diputacions Provincials Valencianes. (Dels Ajuntaments, huí no en parlem.) Concretament, la Diputació de València ha canviat el pressupost. Dels 3.400.000 pessetes del temps d'Antonio Perelló Morales, gastats en el I Concurs i en subvencions en l'any 1974, s'ha passat als 9.770.000 en el IV Concurs en 1977, siguent President Ignacio Carrau. En el V Concurs, incluïda la primera volta completa del Certamen Regional ja es porten gastats 13.000.000 de pessetes. Les cifres exactes no es saben, puix que encara no s'ha acabat el Concurs, em diuen.

I els diners encara són lo manco important. Cal contar la preocupació i atenció que les Bandes han tingut de les Corporacions Provincials. Tots el que estan dins del món de les Bandes coneixen a Joaquim López Rosat preparant tots els detalls de cada Concurs: Els passacalles, els entaulats, els jurats, les obres... No es queda res per al pensat i fet, tan nostre. És clar que sempre hi ha faltes... qui no en faça... que tire la primera pedra. Pero es vol i es treballa per fer-ho ben fet.

Del Concurs Provincial es porten ja 5 anys, o siga, 5 Concursos. Del Certamen Regional, només tres, contant el del dumenge dia 28 de giner de 1979, en Bétera. O siga una roda completa: Alacant, Castelló i València. En els dos

concursos, tota classe de condicions són cada vegada més estudiades per a que tot siga millor. També està clar que tot no es pot canviar quan es vol. Es volen canviar coses de principi, de plantejament del Concurs per a que les tres províncies estiguen en les mateixes condicions, pero s'ha dit que es farà després que s'haja acabat la primera roda, que serà enguany precisament: Monòver, Nules i Bétera.

Lo valencià i ajudar a les Bandes xicotetes i mes necessitades, és lo que ha contat sempre a l'hora de programar els Concursos. Pel que fa a les obres imposades... no poden ser més valencianes: *I, "Una noche en Granada"*, de Cebrián, per a la selecció de Bandes, i per a la part final que es feu en Monserrat el 26 de maig de 1974, *"Las hilanderas"*, de Serrano. Les Bandes d'Alcàsser, Pobla Vallbona i Bocairent foren les tres finalistes. *II, "Coplas de mi tierra"*, de Palau, i *"Aqüareles valencianes"*, de López Chavarri, foren les obres, quedant finalistes en Alcàcer, el 22 de juny de 1975, La Pobla Vallbona, Sumacàrcer i Albaida. *III,* es tocaren *"La corte de Granada"*, de Chapí, i *"Preludio y Danza"*, de Moreno Gans. En La Pobla foren finalistes Alboraya, Bétera i Sumacàrcer el dia 6 de juny de 1976. *IV,* Salvador Giner, en *"Una nit d'albaes"*, i Palau, en *"Marcha burlesca"*, foren les obres que portaren en Alboraya al tres finalistes: Manises, Utiel i Sumacàrcer. Es féu el dia 26 de juny de 1977. En el darrer Concurs, el *V,* es tocaren *"Los de Aragón"*, de Serrano, i *"El ruiseñor de la huerta"*, de Magenti. En Manises foren finalistes el dia 9 de juliol de 1978, on l'Olleria, El Puig i Almussafes.

En Monòver es tocà *"La reina mora"*, de Serrano, i foren finalistes Bétera, Benicasi i Muro d'Alcoi. En Nules s'interpretà, per a que l'obra fóra d'un castellonenc, la *"Serenata árabe"*, de Tàrrega. Manises, Utiel i Vilavella foren els finalistes. En Bétera es tocarà "Dia de Pascua en Catarroja", de J. M. Izquierdo. Els finalistes ja els sabrem en el seu moment. Quan passe el Concurs i el jurat decidixca.

L'interés dels diferents jurats en posar obres de compositors valencians no és massa correspost per les mateixes Bandes. Les obres valencianes no estan sempre en els programes de les nostres Bandes i dels seus concerts. Caldria que hi estigueren. Pense que ara cal dir a les Bandes i a les Acadèmies que el camí és llarc i que hi ha que treballar en sério, pensant sempre en fer cada dia millor música i en fer música valenciana. I que més enllà de la música està la vida que és, en realitat, lo que deu contar i, de fet, conta. Per això la música té que servir-nos per a fer-nos més i millor en tots els órdens de la vida. Si gogem escoltant i fent música té que ser perqué sabem despendre-nos de tot lo d'ací, vull dir, de tot lo material per a pensar solament en la part espiritual. D'eixa manera sabríem fer les coses ab més dignitat.

Esperem i desigem que els nous Diputats i el nou Consell entenguen la música, la música de Banda, com l'han entesa les Corporacions que dins de pocs mesos deixaran les Diputacions, i els músics, els de Banda i els atres, podrem tindre la colaboració de les nostres autoritats, l'ajuda que nos permetrà seguir els treballs d'investigació, de composició i d'interpretació que portaran la música, i especialment la música valenciana, a tindre el nivell que es mereix.

EXCMAS. DIPUTACIONES PROVINCIALES DE ALICANTE, CASTELLON DE LA PLANA y VALENCIA

CERTAMEN REGIONAL
DE
BANDAS DE MUSICA

Con la intervención extraordinaria, fuera de concurso, de «La Artística» de Monóvar y de la Banda Municipal de Alicante.

Domingo: 12 de Diciembre de 1976 — A las 10.45 de la mañana y a las 5.15 de la tarde

TEATRO PRINCIPAL
MONOVAR

Algun parlamentari recorda a D. Juan Tenorio: al principi de la parlamentaritat, arrogància; acabada, humiltat.

Aleixandre Ramos i Folque, un esforç marginat

Per Josep Manuel Marín Ferrer
Josep Esclapez Macià

La motivació d'esta entrevista ha segut per diversos motius: u el de fer conéixer al poble valencià en general un racó molt volgut del Regne: Elx, la seua problemàtica cultural, la qual tots podem pendre-la com a eixemple, puix que es fa extensible a, no ia a un nivell regnícol, sinó a un nivell estatal, per la motivació d'eixa problemàtica i les solucions possibles. Pero jugen els lectors.

J. M. F. —¿Qué és l'Alcúdia?

A. R. F. —És a on estem. Que es denomina aixina perqué comstituïx un promontori, al que per estes característiques el denominaren els àraps, «L'Alcúdia», que vol dir «altura»; perdurant encara entre els llauradors d'esta comarca que denominen eixe lloc per «lloma de l'Alcúdia».

En dit lloc es formà fa mils d'anys una xiquica illa, al fer-se una bifurcació en un riu que, procedint del nort, discorria per estos parages; lloc que en l'eneolític fón considerat apte per a viure ia que estava molt ben protegit pels rius que el circumdaven.

Localisat dit lloc com a habitable, fón succesivament ocupat per les civilisacions posteriors, donant lloc a que este iaciment conservara huit estractes, corresponents a atres tantes civilisacions. Com són: l'ibèrica, ibero-púnica, ibero-romana, romana en les seues distintes fases compreses fins la invasió dels

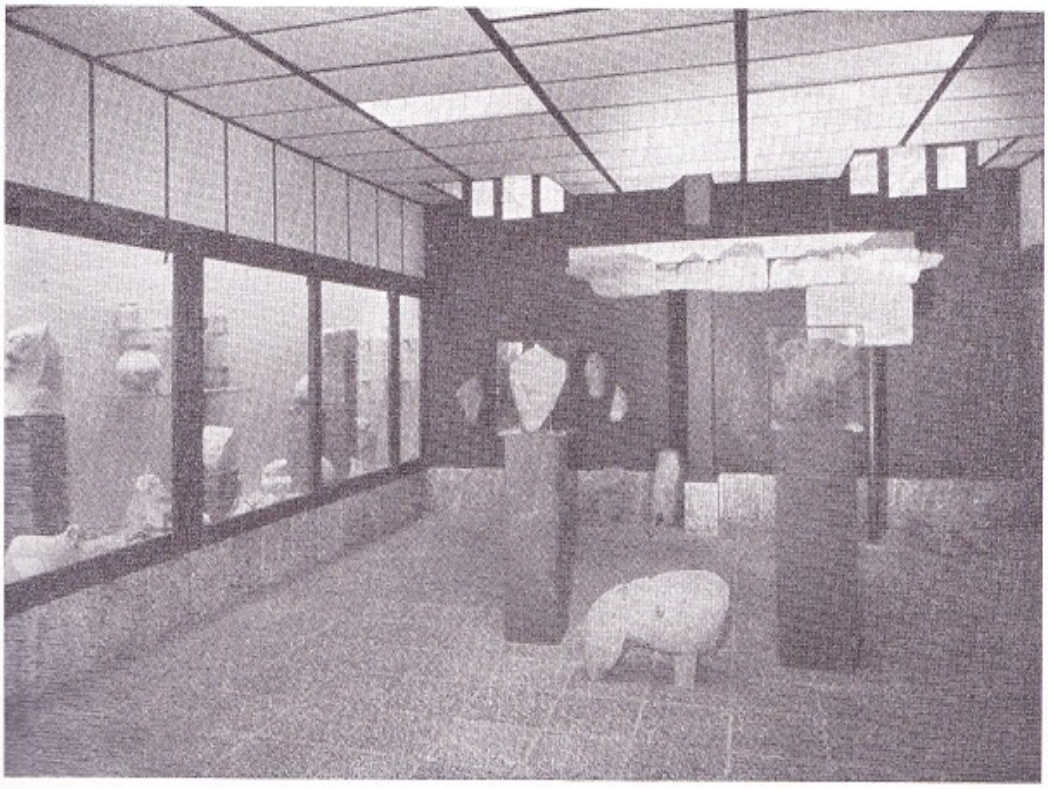

francs en el sigle III i posteriorment la invasió dels bàrbars, finalisant én la dominació visigòtica. Ia tenim l'Alcúdia.

J. E. M. —¿Quina importància té el Museu Monogràfic de l'Alcúdia a nivell universal?

A. R. F. —M'ha sorprés llegir en una obra recentment publicada en Itàlia el següent concepte: «Sols hi ha dos Museus que tinguen el vertader caràcter didàctic en lo món. Els quals són el Museu d'Ostia i el de l'Alcúdia.»

J. M. F. — ¿Per qué és propietat privada?

A. R. F. —És propietat privada perqué és una finca que comprà el meu pare i més tart la vaig heretar io. Efectuant excavacions, contant én l'ajuda oficial, «sols a efectes científics»; i, per lo tant, l'Estat me reconeix la propietat privada de tots els materials que he trobat, i que són els que integren hui el Museu Monogràfic de l'Alcúdia.

J. E. M. —¿Molta gent pregunta el perqué vosté cobra una entrada?

A. R. F. —Cobre l'entrada perqué careixent d'ajuda econòmica estatal ni de ningun gènere, he establit una quota per a ajuda de les excavacions.

J. M. F. —¿Per qué ha creat el Museu de l'Alcúdia?

A. R. F. —Io l'he creat davant el fet d'haver fracassat en les meues intencions de qué haguera un Museu Municipal digne; i davant esta situació i per no privar al públic del plaer de contemplar les peces trobades, m'he llançat a crear este Museu. I perqué el iaciment de l'Alcúdia és tan ric, que es troben peces procedents d'ací, a més de la Dama d'Elx en el Museu Arqueològic Nacional, de Madrit, en el Museu de Barcelona i atres llocs. Per a evitar que astò seguixca succeint he construït este Museu Monogràfic, én la intenció d'evitar la dispersió d'estos materials i que el públic en general tinga accés a ells.

J. M. F. —Respecte a la Dama d'Elx, ¿creu vosté que deuria estar ací?

A. R. F. —Llògicament est és el lloc a on deguera trobar-se, pero donades les circumstàncies de caréixer de lloc adequat per a la seua instalació crec que hui és preferible que es trobe on està, perque allí reunix les condicions de clima, constància i humitat necessària per a sa conservació.

J. M. F. —¿Creu vosté que, en realitat, algun dia tornarà la Dama al seu poble, i se li podrà erigir el temple que ella mereix?

A. R. F. —Puix clar que sí, perqué ¿a on

i quan podria estar millor instalada que en sa terra natal i junt a les demés escultures i peces arqueològiques que, quan l'esculpiren, la varen acompanyar?

J. M. F. —¿Quí pensa vosté que hui, actualment, té l'obligació d'encarregar-se del traslat de la Dama d'Elx, promocionar la financiació del Museu que deuria dedicar-se a la Dama?

A. R. F. —En primer terme l'Ajuntament d'Elx i després l'Estat.

Io, donades les circumstàncies actuals ho veig impossible per falta d'interés.

El "meninfot valencià" i el superconcienciat "panca"

Per Vicent Ramon Calatayud

Crec que l'excés sol ser perillós en totes les coses i, per a mi, hem fet un excés, un tòpic, de creure als valencians, sense més, «meninfots».

El vocable seria justificat en aquells que diuen de tot «NI EM FA, NI EM FOT», que vol dir, per al seu equilibri emocional, que res té la importància de beneficiar-los o perjudicar-los i això sols podríem aplicar-ho a una minoria, la que en llenguage al dia s'anomenen «pasotas».

Vist, per lo manco baix el meu punt de vista, quí són els «meninfots», podem tractar d'enquadrar a la resta dels que, pareixen pendre l'actitut del «meninfot» i que podríem triar separant-los en tres orons distints i d'este modo, poder analisar millor la classe d'oli que faria cadascuna de les tries; LA DESINFORMADA, LA MALINFORMADA I LA UNIVERSALISTA O SUFICIENT.

A) Encara queda molta gent que no llig.—(no sent eixa necessitat.) Escolta poc la ràdio i no entén massa la televisió. És «meninfot» del fet de la preocupació de que deu defendre la seua pàtria, Valéncia, per no conéixer cap perill per a ella. No vol dir que no tinga sentiments patriòtics, que manque de sentit o concepte de pàtria, o que no vullga a la seua terra. És fals presumir-ho. Informem-lo be i no caldrà donar-li atres motivacions, la naturalea del fet del seu naiximent, serà suficient per a que passe a unes actituts distintes i positives.

B) La informació fàcilment s'adultera.—La font de la veritat sol ser broll d'aigua clara, neta i fresca. Els interessos, el sensacionalisme, les exageracions, la fan arribar térbola de tal manera que, encara tenint set, passa mal per la gola. Estem beguent aigües a les que, per més cloruro que afegim intentant fer-les potables, no conseguim que siguen saludables. Fan mal gust, desvirtuen els quemenjars, alteren el sabor de les coses. És el context d'atres «meninfots» que tenen ganes i volen fer alguna cosa per Valéncia, pero no distinguixen la paella de l'arròs blanquet, encara que són ben nostres, arriba a donar-los igual fideus que cigrons. L'esforç que fem per clarificar i exigir purea als que informen, serà un gran servici i durà a un gran canvi de postures a molts que volen sentir-se valencians i no saben cóm.

C) El tercer grau, el que m'enxisa, és el dels que, embeguts del caràcter del poble valencià, creuat i empeltat de tantes races, de l'esclat del seu genit, de la sabiduria de la seua gent; l'oportunitat del nostre quefer diari i eixe sext sentit, que sols tenen els pobles evolucionats, quallats; no té problemes d'altura. És com el jagant que no comprén a la puça que salta per ausar-se per amunt. Té un sentit patriòtic molt obert, sap que, per més que s'empenyen, no conseguiran canviar-li el nom, ni comprén perqué vullguen fer-ho, això per a ell no conduiria a res, en el seu sentit universalista. És capaç de tolerar sardanes i ballar-les; sentint-se valencià, no passaria d'una anècdota. És el home obert i precísament quan més dona, més ric es sent, quan més alt està manco importància li dóna a l'altura. D'esta pasta són tants i tants valencians «meninfots» que renom en tot l'orbe de la terra. Apreciats i valorats fora de sa casa. Per eixemple, eminències de la música, dins d'un món de músics són apreciats, pero no descollen, són com tants. No és lo mateix ser un turó en la plana que un tossal damunt la cordillera, pero els dos sobreïxen. Treballen per Valéncia, pero no donen importància al seu treball, no s'engolen ni s'estiren, sense afanyar-se a ser capdavanters.

Al fer un juí de valors, els qui per convicions o per necessitat hem evolucionat d'algú dels graus destriats, caldrà que trobem una mida, sempre positiva, puix que positives són les tres situaciones, encara que no pareguen i contra les tres s'esclafa el pancatalanisme.

Lo contrari del «meninfotisme» entés com cal, pot ser la «superconciencació pancatalanista». La necessitat, fa presumir d'abondo. El baixet, qui té problemes d'altura. El que s'afanya en fer-se, demostra que no està fet. El que no puja mai a la montanya, fa qüestió de cada costera. Qui no té fe en si mateix, precisa apoiar-se en una fe colectiva. El que està coixo, durà closses. Tot això pot ser una justificació dels fet pancatalaniste dels catalans que arranca de la roïna d'últims de segle XIX, com molt documentadament manifesta D. Vicent Ramos en la seua obra «Pancatalanismo entre valencianos» i fa estalviar ací paraules.

La aportació valenciana al tal moviment, sols la justifica l'engany, els resentiments, la falta de coneiximent propi i l'egoisme. Tot això adobat de la degradació de tot lo nostre, fet per persones que, a nivell personal, tenen conflictes d'identitat i volen trasladar-los, en companyia dels seus dubtes, al poble valencià, per a donar-se solucions en un marc més ample, com si fugiren de la veritat del seu problema. Eixos i els que els seguixen, són els pancatalanistes valencians, més que no vullguen. Són els que parlaran mal del seu poble, els que li trauran, encara sense tindrel's, els pecats individuals seus que volen amagar.

Cadascú pot opinar com vullga de tot açò. Sentit-me valencià, acceptaré l'opinió de tots. Caldrà seguir vivint el moment i coneguent la història que està per escriure's, per a seguir evolucionant, mentrestant queda en peu la clàssica eixida del «meninfot valencià», tot un personage. «¡Xe que diguen lo que vullguen!! ¿Que lo meu es d'algun atre?»

¡Com reculen ara alguns pancatalanistes en vista de les eleccions! ¡Quins virages per a enganyar de nou al poble valencià!

Per a molts no ha canviat el sistema polític més que lo suficient per a ser ells els que manen ara.

Acaba d'aparéixer

TIRANT LO BLANCH, de Joanot Martorell. Facsímil de la primera edició (de 1490) completa

Promoció de Cultura Valenciana. Del Cénia al Segura

HA PUBLICAT TAMBÉ

Institucions dels Furs. Pere Jeroni Taraçona
Tierra y Señorío en el País Valenciano. Eugenio Císcar Pallarés
En defensa de la llengua valenciana. Miquel Adlert Noguerol
Historia de la música contemporánea valenciana. José Climent
Diccionario gastrosófico valenciano. Vicente L. Simó Santonja
Disco l. d. Compositores valencianos. Vicente Rodríguez. 1690-1760. 7 sonatas a piano
Disco l. d. Compositores valencianos. Manuel Palau.

CRONISTE CARRERES, 9, 6.º M TELÉFON 321 73 55 VALÈNCIA - 3

PARLEM DE FALLES

HUI... LA CENSURA

Per Emili Camps i Gallego
Secretari fundador de la Junta Central Fallera

Quan el 15-J. repicaren fort les campanes de la democràcia cridant a festa major, les «intel·ligències» valencianes que havien estat despreciades en les seues càtedres, direccions bancàries, negocis de millons, «bufetes», càrrecs ab estaments oficials, periòdics i atres llocs per a perseguits, ixqueren al carrer, no sense ans llavar-se ben ensabonats per a traurer's tota contaminació i, així, canviar-se de roba i de jaqueta.

¡Calia canviar-ho tot! i... clar, ací començaren els problemes.

Les falles valencianes que en més d'un segle i a pesar dels canvis haguts en la política en tants anys no s'havien «contaminat», eren com un ailla de valenciania a ultrança i, potser per això, també foren atacades per a democratisar-les i fer-les «festes populars» ja que estaven «dirigides» i «censurades» i constituïen un castell defensor d'uns símbols, una llengua i una història que havia de ser canviada.

¡Ai, mare, la «censura»!

Els fallers valencians, com a gent popular que sempre fón, és i serà, no tingué mai «pels en la llengua». En la història se poden trobar milers d'anècdotes i succeïts on l'atreviment de la crítica, la agudea dels versos dels voltants de la falla i la sensibilitat per a trobar les flaquees humanes, per a posar-les dalt del cadafal exposant-les a la crítica popular, fea possible que les falles valencianes tragueren totes les podridures de la societat de cada moment i així el despotisme, l'ego, la supèrbia, la luxúria i tants i tants vicis dels humans posaven incómodes a les autoritats i, a la fi, s'entropesava ab la censura, fóra quin fóra el règim imperant.

Des de mijans de segle passat en que les falles foren cadafals, els polítics de cada moment, les guerres colonials, els acaparadors en temps de males collites, els menuts problemes domèstics del barri i, sempre, les qüestions del sexe eren temes a criticar i l'escàndol de la gent de mantellina i breviari o de les autoritats que es veen retratades, feen necessari aplicar la «censura» negant autorisació, o fent desmuntar la falla o aquell nitot escandalós que molestava. A més, també hi havia la censura del personage del barri que prenia la justícia per sa mà i les galtades o garrotades treen espurnes. És a dir, que la «censura» ha estat sempre dins de la més pura ortodòxia fallera i fón, potser, el poquet de pebre que fea més saborós el guisat de nostra festa.

Les falles de la postguerra, salvo excepcions de les que després parlaré, no tingueren mai problemes greus de censura. En els primers anys és indubtable que no tenien massa «garra»

com ara sol dir-se, perqué unes instruccions cursades a la J. C. F. on se recomanava no tocar temes polítics i molt manco el dels vencedors i vençuts ja que lo «*mejor era el olvido*», produïren la auto-censura dels fallers que només glossaven el resorgiment de les festes i les tradicions, l'etern de la sogra o de l'afeminat, el del tabac o del vi, és a dir, temes suaus i intranscendents. Pero als pocs anys i en marxa la inventiva fallera, retrobades les essències més pures de l'ortodòxia fallera, tornaren a vore's en el carrer aquelles crítiques irròniques, joioses i certeres que alçaven «bambolla» i demostraven, una vegada més, que les falles eren independentes en les crítiques, lliberals en el concepte, lliures per a criticar tot quant passava en la nova societat creada, sense més manipulació que l'administrativa i organisativa que, a la fi, quasi convenia als elevats pressuposts en que a poc a poc s'afonaven les Comissions.

Cóm no recordar aquelles falles senyeres on se critivaca el centralisme de Madrit, la Fira de Mostres, els pirates del comerç, els monopolis, les immobiliaries i també les polítiques municipals en lo tocant a jardins, iluminacions, voreres i asfaltats, etc., que any a any feen entrar glopades d'aire fresc dins el context de la organisació fallera.

Dins d'esta vertadera situació de llibertat d'expressió fallera, hi hagueren excepcions com ans ja he anunciat. Són pinzellades de durea que contrastaven en l'ambient i que, a la fi, també eren «festa».

Recorde aquella falleta del carrer de Trinitaris. L'esbós presentat a la J. C. F. anunciava un «homenage al moniato». Damunt del cadafal un moniato de quatre metros i al seu entorn totes aquelles coses que l'ama de casa estava fent ab este miraculós fruit que tanta fam havia cobert. Moniato fregit a l'estit de la creïlla, moniato mesclat ab farina... de dacsa, per a fer «pa», rosquilletes, pastissets i atres «llepolies»; moniato bollit ab corfes de faves i ¡seba! com a substitutiu del clàssic «bollit» valencià; moniato en lloc de creïlla en la clàssica olla i, cóm no, el tradicional moniato torrat com a postre, renegrit i ple de mel espessa i recremada. Be, com se pot vore no tenia la crítica massa mala... fel, pero en aquell temps no hi havia quasi res per a menjar i els carregaments de farina de forment se n'anaven cap a atre «país» de més al nort per decisió del governador civil.

Aquell moniato de quatre metros se quedà a soles al centre del cadafal i a l'entorn només els *sacabuchos* on tenien que anar els ninots i atres atifells de la crítica.

L'atra falla se plantà en la plaça de Collado.

Fón l'artiste l'inoblidable Carmelo Roda, pare d'una dinastia de bons artistes i home de gràcia sagaç, directa i molt valenciana.

¿La crítica? Un homenage al «sabater remendó», aquell personage tan entranyable, centre de les xafarderies del barri, font inesgotable de notícies aptes per a temes fallers. Així el remat era este personage de quatre o cinc metros, un peu damunt de la cadira de boga, en la mà esquerra una sabata i en la dreta, braç en alt, un gros martell de sabater. Era graciosa aquella cabota d'un home entrat en anys, de cap pelat, excepte els costats, o siga, tipo Sant Vicent, les ulleres damunt del gros nas i un somriure d'aquells que està de tornada de totes les coses.

Succeí que al dia següent de la «plantà», en Valéncia plogué a doll i el martell del sabater, sense ànima interior que el sostinguera, caigué fet a trossos. Allí quedà el sabater remendó ab el peu damunt de la cadira i el braç dret puny en alt que be pareixia un crit de protesta. Com un «Palleter» ab ulleres.

No cal dir que a les poques hores anà el servici de bombers i ab aquelles escaletes de curta alçada li tallaren el braç dret al ninot posant-li'l en «*jarras*». Més que un sabater pareixia Miquel de Molina que era el travesti de moda d'aquell temps.

Podríem també dir, que a l'igual que fa cent anys, a Regino Mas, com a artiste, també el maltractà un «poderós» cavaller que no acceptà la crítica de la falla que parlava de la Fira de Mostres ¡¡Quina força tingué l'homenage de desagravi que li feren a Reginet els fallers valencians!!

I cóm no recordar a aquell caricaturiste valencià que se firmava «Panach» i que per una vinyeta en el diari, on se posava «*Voces de Calle*» «*¡Hoy sale, hoy!*» i la caricatura era un home defenestrat, fón també castigat perqué coincidí la vinyeta i el «*chiste*» el dia que cessava com a Governador D. Francisco Javier Planas de Tovar. ¡¡Temps ja passats on totes este anècdotes tenien la compensació de la joventut!! ¿No és veritat, volgut amic «MILO»?

Si les eleccions i la grip em deixen, en el pròxim treball parlarem de les «festes populars».

LA FESTA DE SANT ANTONI ABAT

Com tots els anys, la festa de Sant Antoni Abat, al que els valencians amorosament coneguem pel «del porquet», ha tingut la gran ressonància de sempre en tots els pobles que de-

diquen a este dia un bon festeig, destacant, entre atres, la celebració en Canals, on la «foguera» ha arribat a una altura superior als setze metros.

En la nostra ciutat, en el popular barri de Sagunt, enguany, com tots des de'n fa vint-i-cinc, la commemoració ha resultat solemne. Sobre esta festa ha escrit recentment Rafael Ferrando Sales, president de la Germandat de Sant Antoni Abat: «*En las actas de la Junta Parroquial de San Antonio de 1953-54, queda constancia de las causas que motivaron la constitución de esta Hermandad, cuyos fines fueron la recuperación de los festejos populares en honor de San Antonio Abad, a la sazón en trance de desaparecer, que habían venido celebrándose desde 1333, año en que se inauguró el templo regido por la extinguida Orden Antoniana. Los actos religiosos de la festividad del Santo, tales como Misa Mayor, Cuarenta Horas, etc., venían celebrándose normalmente.*»

El Barri de Sagunt vixqué, com ja hem dit, una de les festes més populars de Valéncia i el seu Regne, en eixe desfilar ininterromput que recorregué els seus carrers alegrement.

Sobre la seua història, tindrem oportunitat de parlar en una atra ocasió, perqué esta és una tradició que cal conservar per damunt de tot. Hui siguen estes línies l'homenage als qui un any darrere d'atre, continuen treballant sense desmai i plens de fe.

La fotogafia que acompanya este text, feta per L. Vidal, mostra un moment ben expressiu.

L'actuació secreta —esotèrica per a gust dels cultistes— del pancatalanisme, el fa allò que en guerra es dia "quinta columna", segons frase del General Mola.

QUILES
ARTS GRÀFIQUES
CREATIVES

GRAVADOR ESTEVE, 19
TELÉFON 334 67 63
VALÉNCIA - 4

Proclamació de les Falleres Majors de Valéncia

En el saló de l'hemicicle de l'Ajuntament, se celebrà l'acte de proclamació de les Falleres Majors de Valéncia per a l'any 1979.

En el dit saló estaven la Cort d'Honor de la Fallera Major, la Junta Central Fallera, representacions de les falles, autoritats i públic que, com tots els anys, assistix a est acte tan valencià i popular.

Primer se proclamà Fallera Major Infantil a Encarna Díaz Fort, que entrà al saló entre grans aplaudiments, mentre s'interpretava la Marxa de la Ciutat. Després se proclamà Fallera Major a Maria Llum Fos Blasco, igualment acompanyada pels macers i també pels aplaudiments.

L'Alcalde de Valéncia, don Miquel Ramon Izquierdo, pronuncià les paraules de ritual i, després, s'estengué donant la benvinguda a les Falleres Majors per a 1979.

L'acte s'acabà én la interpretació de l'Himne Regional i del nacional. Com en tantes atres ocasions, els fotógrafs i els periodistes estigueren presents i ells fan que esta proclamació dóne de seguida la volta al món. El moment, el deixem patent en la foto de L. Vidal.

SALGAR

Mobiliaris, espills i accesoris per a la sala de bany

DE VENDA EN ELS MILLORS ESTABLIMENTS DEL RAM

El nostre Director ha recebit del Sr. Sanchis Guarner una carta, acompanyada de la fotocòpia de la comunicació publicada en el periòdic «*Ciudad*», d'Alcoy, del 2-12-78.

Com s'acull a la cavallerositat de les nostres pàgines, ací reproduïm en facsímil l'argumentació del Sr. Sanchis Guarner respecte al cas del que es tracta, én lo qual queda atés el seu desig:

Ni desvergonya, ni vilea

Distingit senyor:

Estic convalescent d'una operació de cataretes i no puc encara valdre'm dels ulls. No he vist, per tant, l'article titulat "Desvergonya i vilesa professional" aparegut a la revista "Murta" (octubre, 1978), que reprodueix el de CIUDAD (14 d'octubre de 1978). No l'he vist però me l'han llegit. Estic avesat a rebre injuries –que tinc per norma no replicar–, però no recorde haver estat mai atacat per escrit tan personalitzadament ni amb tanta fúria.

De lapsus, tots en cometem. El denunciat en tal article no sé si va ser meu o de la imprenta. He indagat en la "Revista de Filología" on es va publicar al núm.VI, 2,3 (1959–62) però no conserven els originals. El lapsus és molt més lamentable puix que es tracta d'una revista tècnica, de curt tiratge, però dirigida a lectors especialitzats.

Si jo hagués volgut "enganyar" el poble valencià, ho hauria pogut fer en una publicació de major difusió. I justament, en "Las Provincias", el 17 de desembre de 1972, vaig publicar un article de divulgació sobre el mateix tema, titolat "La Biblia valenciana. Nuevos fragmentos identificados", la xerocòpia del qual acompanye, on per fortuna no es va produir tal "fraudulenta" omissió.

Per altra banda, en un llibre meu de molta difusió– "La llengua dels valencians", sisena edició, 1978, València) es pot llegir en la pàgina 35:

"La primera traducción de la Bíblia en llengua romànica que s'imprimí, four la de València en 1848; la Inquisició, després, destruí el llibre, però se n'han salvat les dues darreres pàgines, on "es manifesta que fou "arromançada en lo monestir de Portaceli de lengua latina en la nostra valenciana, pero lo molt reverend micer Bonifaci Ferrer...".

Crec que queden així sense base les greus acusacions que m'han fet des del periòdic que vosté dirigeix.

Espere que voldrà publicar aquesta carta. El saluda atentament,

M. SANCHIS GUARNER

N. de la R.

Tenemos que precisar que el artículo al que hace referencia el profesor Sanchis Guarner no es tal artículo sino una carta remitida por uno de nuestros lectores y que, como tal, publicamos en la página correspondiente.

PREMIS LITERARIS VALENCIANS

Continua oberta la subscripció per a forfar la quantitat én la que es dotaran els prepremis literaris. Fins al dia 20 de giner, els diners recebits són els següents:

Suma de les aportoacions anteriors: 362.921'—

NOVES APORTACIONS

81.	Una valenciana	1.000
82.	Juan Alcober Bosch	500
83.	Araceli García	600
84.	Una valenciana d'Albal	2.000
85.	Un valencià	500
86.	Un valencià	500
87.	Un valencià	500
88.	Conrat Hortolà Torres	100
89.	Un valencià de parla castellana	1.000
	Aportacions total recebides	369.621

Tots els noms relacionats ho són én l'anotació que els donants nos indiquen que volen que figure la seua, pero en els nostres registres interns consta el nom propi de cada donant que recebirà una obra dedicada per l'autor, cas d'editar-se, com a contribuent de la dotació dels premis literaris.

En Espanya ha hagut sempre molts republicans; i en Valéncia moltíssims. En les eleccions de 15 de juny de 1977 no presentaren candidatures per no tindre partits legalisats. Endevinalles per a qué resolguen els lectors com a passatemps: ¿A quin partit votaren els republicans en 1977? ¿Quants vots pedrà este partit en les pròximes eleccions, i especialment en Valéncia on jugarà a més l'alternativa valencianisme o pancatalanisme?

Raconet de la llengua valenciana

Per Miquel Adlert Noguerol

Del meu vocabulari, inèdit

El lector perdonarà que en el número anterior, per error, en les paraules BOVADA, BOVERA i BOVERIA s'omitís que respecte a BADOQUERIA són igual; i en la paraula BOVO que respecte a BADOC és igual.

BOTIFARRETA

A més del sentit de diminutiu de *botifarra*, ne té el de la botifarra que conté una substància mortal, per a l'extermini de gossos, en les poblacions i d'animals perjudicials per als de corral o per als camps, en els pobles i en el camp.

La replega en este sentit el diccionari Escrig-Llombart.

BOTIFARRÓ

«La botifarra estreta i llarga que generalment, només es compon de sanc de porc i ceba», com escriu el diccionari Escrig-Llombart. També duen la paraula botifarró el vocabulari Fullana i «Diccionari Català-Valencià-Balear».

CREATURA igual que CRIATURA

Creatura és paraula viva, i no és vulgarisme ni corrupció sinó la paraula antiga conservada, que «Diccionari Català-Valencià-Balear» registra en Llull, Costum de Tortosa i Muntaner. Naturalment, també la duen, com a paraula viva valenciana que és, el diccionari Escrig-Llombart i el vocabulari Fullana.

Quan una forma viva coexistix én l'antiga, deu respectar-se l'antiga viva, encara que la nova siga més usada. Si es deu acceptar i respectar l'evolució natural de l'idioma, més deu respectar-se la conservació, per reduïda que siga la seua extensió, d'una paraula que és l'antiga; i en este cas, tant, que és el mateix ètim llatí: *creatura.*

També en castellà coexistixen *creatura* i *criatura.*

DEFUNT igual que DIFUNT

Defunt és forma viva valenciana freqüentíssima. I no és un vulgarisme per corrupció, sinó la conservació de paraula tan antiga i tan clàssica com *difunt.*

«Diccionari Català-Valencià-Balear», que la du a més de *difunt* i li dóna entrada pròpia, la registra en documents de 1329 i 1393, i en texts valencians: les «Trobes» i Ausias March. També duen *defunt* a més de *difunt,* el diccionari Escrig-Llombart i el vocabulari Fullana.

En castellà també és *defunto* a més de *difunto;* i en francés és *défunt.*

En rigor podria dir-se que és més pura la forma *defunt* per estar més pròxima a l'ètim llatí *defunctu; e* del radical que conserva, com les formes castellana, portuguesa i francesa, que la duen també.

DESMODAT, -ADA

No té equivalent en català esta paraula viva valenciana. Per això «Diccionari Català-Valen-

cià-Balear» no li'n posa i la definix: «mancat de bons modos; inconsiderat», i la posa com a paraula exclusivament valenciana.

DISPONDRE igual que DISPOSAR

Dispondre és la forma viva valenciana i antiga conservada; més antiga que *disposar*, registrada per «Diccionari Català-Valencià-Balear» en texts posteriors als texts on registra *dispondre*. Entre els que registren *dispondre* figuren els valencians d'Ausias March, Sant Vicent, el «Tirant», l'«Spill», el «Procés de les olives» i el «Somni de J. Joan». Mentres lo més antic on registra *disposar* és del sigle XVII.

I en l'etimologia diu de *disposar*: «De *posar*, precedit del prefix *dis* a imitació de *dispondre*. Així com el verb llatí *ponĕre*, ha estat substituït en català per *posar*, el verb *dispōnĕre* ha estat suplantat per *disposar*.» Verb *dispōnĕre* que posa com a ètim de *dispondre* que, en rigor, pot dir-se que és l'ètim de *disposar*.

Dispondre el duen el diccionari Escrig-Llombart, el vocabulari Fullana i «Diccionari Català-Valencià-Balear» qui demostra la valencianitat de *dispondre* al posar com a fonètica de *disposar* només la catalana i la mallorquina.

DISPONEDOR, -ORA igual que DISPOSADOR

Vid. DISPONDRE.

ENGROSSAR i no ENGREIXAR
ENGRUIXAR
ENGRUIXIR

Engrossar és paraula viva valenciana, i antiga, que «Diccionari Català-Valencià-Balear» registra en la crònica de Don Jaume. També la duen el diccionari Escrig-Llombart i el vocabulari Fullana.

També són formes valencianes *engordir* i *engrossir*

GINER i no GENER

Giner és la forma viva valenciana, i és tan clàssica com *gener*. «Diccionari Català-Valencià-Balear» la registra en els valencians «Spill» i «Lo Passi en cobles». Giner és la forma que porten el diccionari Escrig-Llombart i el vocabulari Fullana.

Esta diferència s'ha plasmat en dos llinages diferents.

GORDEA igual que GROSSÀRIA
GROSSEA
GROSSOR
GROSSURA

Forma valenciana que, com a tal, du «Diccionari Català-Valencià-Balear» que la registra, en la forma *gordesa*, en 1617, en text de Miquel Agustí.

GORDILLÓ, -ONA i no GRASSÓ

Paraula valenciana que té el sentit del castellà *regordete*. La duen el vocabulari Fullana i «Diccionari Català-Valencià-Balear».

GORT igual que GROS, i no GRAS

Gort és paraula viva valenciana, i és paraula antiga que «Diccionari Català-Valencià-Ballear» registra en Eiximenis i en Turmeda, naturalment, acabada en *t*. Com també el dit diccionari en *t* li dóna entrada pròpia —a més d'en *d*— com a forma «dialectal» valenciana. També duen *gort* el diccionari Escrig-Llombart i el vocabulari Fullana.

Per a la llengua «normativa» de Fabra *gord* és: «corpulent; grosser, no gens delicat»; dur.

GROSSEA i no GROSSESA

Forma valenciana que la duen el diccionari Escrig-Llombart, el vocabulari Fullana i «Dic-

---

¿Pero quin concepte té del periodisme i de la llibertat de prensa el diputat del PSOE que volia saber quí i cóm de l'expedició dels carnets periodístics? ¿O és que, per fidelitat al marxisme, no pensa que deu haver llibertat de prensa? ¿Per qué no es preocupa ell, i molts, de saber sobre quan hi havia llibertat i democràcia abans del movimiento *i sabran com era la llibertat de prensa?*

---

cionari Català-Valencià-Balear» que li dóna entrada pròpia independent de *grossesa*, on la paraula que registra en Llul no és la de l'entrada sinó *grossea*.

GROSSURA igual que GROSSÀRIA
GROSSEA
GROSSOR
GORDEA

La duen el diccionari Escrig-Llombart, el vocabulari Fullana i «Diccionari Català-Valencià-Balear» que la registra en els diccionaris Lacavalleria (1696) i Nebrija (1585).

HOMIL igual que HUMIL

És forma viva valenciana; i antiga, que «Diccionari Català-Valencià-Balear» (que li dóna entrada pròpia) registra en Llull; i encara que en la fonètica no la posa més que registrada en Mallorca, l'he oïda en València moltíssimes vegades, en diversos llocs.

MICAPÀ

La cataplasma així dita que en castellà és *puchada*. La duen el diccionari Escrig-Llombart, el vocabulari Fullana i «Diccionari Català-Valencià-Balear» que la dóna com a paraula valenciana.

MIQUES

En Valencià miques, a més del plural de *mica*, té el sentit del pa fet a trossos, remullat en oli, aigua i algun all, i fregit. Lo que en castellà diuen *migas*.

La du el diccionari Escrig-Llombart.

SUPONDRE igual que SUPOSAR

Supondre és forma viva valenciana com reconeix «Diccionari Català-Valencià-Balear» que la registra, a més, en escriptor castellonenc: Josep Pasqual Tirado que escrigué en la llengua viva de Castelló.

El citat diccionari li posa com a ètim el llatí *supponĕre*, i en l'explicació que dóna demostra que és forma antigua: «Aquest verb, com altres composts de *ponĕre* ha estat substituït en català per un compost de *posar* (suposar), pero en valencià ha prevalgut la forma *supondre*, probablement per influència del castellà *suponer*». O siga, que *suposar* és més modern i en «català», mentres *supondre* és més antic i en «valencià». I la influència del castellà ha segut, no crear la paraula sinó conservar-la.

Naturalment, el diccionari Escrig-Llombart i el vocabulari Fullana duen també *supondre*, que és tan viu i antic que el modisme diu: «és un supondre» i mai «és un suposar»; i els modismes són antics.

Observació anecdòtica és que, pot ser sense advertir-ho, «Diccionari Català-Valencià-Balear», com s'ha vist, parla de «català» i de «valencià» en edició de 1962.

Calaix de paraules

El que conega paraules valencianes de poc us, pot fer que no es perguen enviant-nos nota de la paraula, el significat i el poble o comarca on la diuen. Tot lo que repleguem serà material per a aportar a l'Acadèmia de Cultura Valenciana.

Com acuse de recibo i per a estímul d'uns atres, publicarem el nom i la població de son domicili de qui nos envie paraules a:

MURTA
Calaix de paraules
Croniste Carreres, 9, 7.°, G.
València-3

Nos han enviat paraules:

Manuel Pastor Laporta. València
Rafaela Martínez Serrano. València
Vicent Vanaclocha Bonafé. Carlet
Manuel Devís Ruix. Albalat dels Sorells

Ciutadà valencià: no et deixes enganyar pels que et diguen que els símbols de València no tenen res que vore én la valencianitat. Pensa en la fidelitat que es presta a la bandera al fer el servici militar.

APARTAMENTS

VISITE
PIS
PILOTO

Des de 100.000 pessetes d'entrada i el preu d'un lloguer mensual

Zones verdes,
parc infantil,
parking: tot acabat,
pistes de tenis iluminades.
I la piscina ab l'aigua iluminada.

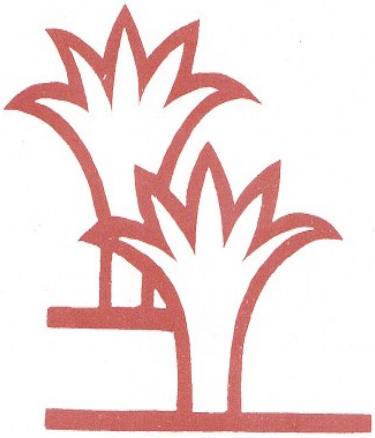

BREZO
NOVA
CANET

BREZO NOVA CANET està junt a Canet de Berenguer (la millor plaja natural de València). Exactament a 35 km. per l'autopista de Barcelona, l'accés més ràpit de València. I sense peage.

PROMOTORA CANET, S. A.

Conde Peñalver, 17
Teli. 401 17 50
MADRID - 6

Croniste Carreres, 9, baix, esq.
Tel. 321 44 20
VALÈNCIA - 3

En urbanisació
CANET DE BERENGUER

D'IMMEDIATA APARICIÓ

De venda en llibreries, quioscs i en

LA PARAETA

Preu: 100 pessetes